

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Saint-John
Perse

Şiirler

Ceviren : Sait Maden

Tan
ŞİİR/1980

Çevirmenin Başka Çevirileri

H. N. Bialik

YILDIZLAR YANAR SÖNER

(Yenilik Yayınevi, 1959)

GERÇEKÜSTÜCÜLÜK, ANTOLOJİ

(S. Hilav, E. Ertem'le birlikte)

(De Yayınevi, 1962)

Octavio Paz

GÜNEŞ TAŞI

(Oluş Yayınevi, 1963)

Blaise Cendrars

SEÇMELER

(De Yayınevi, 1964)

Federico Garcia Lorca

ÇİNGENE TÜRKÜLERİ

(Gün Yayınları, 1969)

Vladimir Mayakovski

PANTOLONLU BULUT, İNSAN

(Soyut dergisi Mayakovski özel sayısı, 1969)

Pablo Neruda

KARADA DEFTERİ

(Altın Kitaplar Yayınevi, 1971)

Federico Garcia Lorca

BÜTÜN ŞİİRLERİ

(Cem Yayınevi, 1974)

Pablo Neruda

YİRMİ AŞK ŞİİRİ VE UMUTSUZ BİR ŞARKI

(Cem Yayınevi, 1974)

Aragon

ELSA'YA ŞİİRLER

(Cem Yayınevi, 1975)

Eugenio Montale

SEÇME ŞİİRLER

(Cem Yayınevi, 1975)

Paul Eluard

ŞİİRLER

(Yeni Ankara Yayınevi, 1976)

Blaise Cendrars

BEYAZLARIN ÇOCUKLARINA KÜÇÜK ZENCİ MASALLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://www.kitapmante.org>

SAINT-JOHN
PERSE

Siirler

Övgüler
Crusoé'ye görüntüler
Kırallar görkemi/Prens dostluğu
Anabase / Sürgün
Yağmurlar

Çeviren
SAİT MADEN

Kitap, Yayın ve Ticaret

Ltd. Sti.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

ŞİİR

(Nobel armağanı söylevi — 10 ekim 1960)

Başımın üstünde yeri var şiir için burada gösterilmiş olan saygının; ben de bu saygıyı ona iletmeliyim bir an önce.

Şiir öyle her zaman saygı görmüyor. Şiir yapıtıyla günlük yaşam tutsağı bir toplumun uğraşları arasına giren kopmanın gitgide artmasında aramalı bunun nedenini. Ozanın boyun eğdiği, ama hiç de ele geçirmeye çalışmadığı bir sapma bu; bilimin uygulanabilir nitelikleri olmasaydı bilim adamı için de söz konusu olurdu bu durum.

Ama işte burada övülmek istenen şey ozandaki, bilim adamındaki çıkargözetmez düşüncedir. Hiç olmazsa burada düşman kardeşler gözüyle bakılmasın bunlara. Aynı uçurum üstünde aynı soruşturmayı yapıyorlar çünkü, yalnızca araştırma yöntemleri değişik.

Ussal sınırlarını matematiksel kesinliğe dek vardırıran çağdaş bilimin acıklı durumunu ele aldığımızda; fizikte, biri genel görecelik ilkesi, öbürü de fiziksel ölçülerin bile doğruluğunu her zaman sınırlayabilecek bir belirsizliği ve kesin-sizliği içeren «quanta» ilkesi dediğimiz başlıca iki büyük öğretinin ortaya konduğunu gördüğümüzde; bu yüzyılın en büyük bilimsel yenilikçisinin, çağdaş evrenbilimin öncüsü olan ve en geniş ekinsel bireşimi denklem terimleriyle verebilen kişinin, başı sıkışınca, sevgiyi usun yardımına çağırdığını ve

«bilimsel filizlenmenin gerçek toprağı imgelemdir» dediğini ve bilim adamından gerçek bir «sanat görüncü»nden yararlanmasını istemeye dek gittiğini duyduğumuzda, şiir aracını bilim aracı denli yasal görmeye hak kazanmıyor muyuz?

Doğrusu, usun her yaratısı, sözcüğün gerçek anlamıyla, «şiirsel»dir ilkönce; ve duyusal, tinsel biçimlerin eşdeğerliğı içinde, bilginin ve ozanın girişimi için yapılan işlem başlangıçta aynı işlemdir. Yargılayıcı düşünceyle şiirin eksiltili söyleyişinden hangisi daha ileri gidecek, çok daha ileri? Biri bilimin araçlarıyla, öbürü yalnız sezginin şimşek gibi çakan parıltısıyla donanmış iki körün, bu iki doğuştan körün el yordamıyla ilerlediğı şu evrensel ilk geceden kim daha önce kurtulacak, yanıp sönen ısıltılarla daha bir yüklü? Yanıtın önemi yok. Ortak bir giz bu. Ve genel şiir anlayışının büyük serüveni çağdaş bilimin acması geçitlerinden hiç de aşağı kalmıyor. Gökbilimciler gitgide genişleyip yayılan bir evren kuramı karşısında şaşkına döndüler; insan denen evrenin tinsel sonsuzluğundaki yayılmaysa daha az değil. Bilim sınırlarım ne denli uzaklara götürürse götürsün, bu sınırların bütün geniş yayı üzerinde ozanın av sürüsünün koşuşma sesleri duyulacaktır yine de. Çünkü şiir, dendiğı gibi, «kesin gerçek» değilse bile, şiirdeki gerçeğin kendi kendisini arar görüldüğü bu en uç ortaklık sınırında, onun en yakın isteğı, en yakın kaygısıdır.

Benzetmeci ve simgeci düşünceyle, aracı imgenin uzak parıltısıyla, ve bunun binbir yabancı çağrışım ve tepki zinciri üzerindeki karşılıklı ilişkiler oyunuyla, ve en sonu, Varlığın öz deviniminin iletildeğı bir dilin yardımıyla, ozan, bilmedikine benzemeyen bir üst-gerçekliğı elde eder. İnsanda bundan daha etkileyici ve insanı bundan daha çok ardısıra sürükleyen bir eytişim olabilir mi ? Filozofların kendileri bile doğaüstünün eşiğine yanaşmazlarken, burada doğaüstücü olmak düşüyor ozana; ve işte o zaman, eski bir filozofun deyişmiyle, kendisine pek güvenilmez gelen gerçek «şaşkın-

lıgm kızı» şiir olarak beliriyor, felsefe olarak değil.

Ama şiir bir tanıma biçimi olmaktan çok bir yaşama biçimidir ilkönce — bütünüyle yaşama biçimi. Mağara adamında da var olmuştur ozan, atom çağı adamında da var olacak ayrılmaz parçasıdır insanın çünkü. Şiirin gerekliliğinden, tinsel gereklilikten doğmuştur dinler bile, ve tanrısallık kılıcını, şiir yüzü suyuna yaşayıp duruyor insanın çakmaktaşında. Mitolojiler çöktü mü, tanrısallık şiirde bir barınak bulur kendine; bir konaklama süreci belki. Ve insanın dolaşsız, toplumsal düzenine dek vardığımızda, ilkçağ alaylarındaki ekmek taşıyıcı kızlar yerlerini meşale taşıyıcılara bırakırken, bunda aydınlık arayan halkların yüksek tutkusunu tutuşturan şiirsel düşgücünü görürüz gene.

Ölümsüzlük yükü altında ilerleyen insanın övüncü ! önünde yeni bir insanlık, gerçek evrensellik ve tinsel bütünlük açılırken, insanlığın yükü altında ilerleyen insanın övüncü !... Çağdaş şiir, insan gizeminin derinliklerine inme görevine bağlı kalarak, insanın dopdolu bütünleşmesiyle ilgili bir girişime kalkıyor. Böyle bir şiirde oyuna yer yok artık. Yalnızca estetik bir şey de yok bu şiirde. Ne mummyacı ne de süslemeci sanatı bu. Yapma inciler yetiştirmiyor, uydurma taslaklar ve simgelerle alışverişi yok, hiçbir müzik şöleniyle de yetinmiyor. İlerlediği yollarda güzellikle birleşiyor, bir yüce birleşme bu, ama ne tek amacı ne de tek besini. Sanatı yaşamdan, bilgiyi sevgiden ayırmaya karşı çıkıyor; eylemdir o, tutkudur o, güçlülüktür, ve sınırlarını durmadan değiştiren yeniliktir o. Sevgi yuvasıdır onun, başeğmezlik yasası, ve yeri her yerde, önceliktedir. Hiçbir yerde bulunmazlık, hiçbir yere alınmazlık istemiyor.

Gene de yararlanmıyor çağının sağladığı kolaylıklardan. Kendi yazgısına bağlı o, her türlü öğretilerden uzak duruyor, varlığını yine kendisiyle kanıtlayan yaşama denk görüyor kendini. Ve bir sarmalayışta, büyük, canlı, tek bir şiir parçası gibi, şimdiki zamanda bütün geçmişi ve geleceği, insan-

la insanüstünü, evrensel uzayla bütün gezegensel uzayı kucaklıyor. Aydınlatmaktır onun doğal yapısı, başına kakılan anlaşılmazlık, kapalılıksa bu yapıdan gelmez, araştırmak için girdiği ve araştırmayı görev bildiği gecenin kendisinden gelir ruhun öz gecesidir bu, insan varlığının yüzdüğü gizenin gecesidir. Şiirin anlatım yolu her zaman yasaklamıştır kendine kapalılığı ve bu anlatım yolu daha az incelikli, daha az çetin değildir bilgeninkinden.

Böylece, ozan, var olana bütün bütüne katılarak, bizim için Varlığın birliği ve sürekliliğiyle bağ kurar. Ve iyimserliktir verdiği ders. Nesnelerin bütün evrenini tek bir uyum yasası yönetir ona göre. Yaratılış olarak insan ölçüsünü aşan hiçbir şey olmaz orada. Tarihteki en kötü karışıklıklar daha geniş bir sıralanma ve yenilenme çevrimi içinde mevsimlik olgulardır ancak. Ve sahneden, meşaleleri yüksekte gelip geçen Öç Tanrıları, akıp gitmekte olan çok uzun perdeyi bir anlığına aydınlatabilirler ancak. Olgunlaşan uygarlıklar bir güz bunaltısıyla yok olup gitmezler, deri değiştirirler, o kadar. Durgunluk, tepkisizliktir korkulacak tek şey. Ozan alışkanlığı bozan kişidir.

Ve bu yüzden ozan tarihsel olaya da bağlanmış bulur kendini, ister istemez. Ve çağındaki dramın hiçbir yanı yabancı değildir ona. Bu çetin zamanı yaşama zevkini herkese söylesin ! İnsanın kendini bir yeni kimlikle bulduğu büyük ve yeni bir andır çünkü bu an. Zamanımızın övüncesini kime bırakacağız ki hem ?...

Birgün, şiddet maskesini kaldırırken, «korkma !» diyor Tarih ve kalkan eliyle, yıkıcı dansının en sert yerindeki Asyalı Tanrının şu uzlaştırmacı deviniminde bulunuyor «Korkma sakın, kuşkuya da kapılma — korku kısırdır çünkü, kaygı ise alçaktır. Sen bu yenilikçi, yüksek elimin hep yaratma yolundaki büyük insanlık türncesine kattığı şu uyumlu çırpmayı dinle daha çok. Doğru değildir yaşamın kendi kendisini yadsıyabilmesi. Yokluktan kaynaklanan, yokluğa tutkun can-

lı hiçbir şey olamaz. Ama Varlığın dinmez akışı altındaki hiçbir şey de biçimini, ölçüsünü koruyamaz hep. Değişimin kendisinde değildir facia. Yüzyılın gerçek felaketi zamana bağımlı insanla zamandan bağımsız insan arasında büyümesine göz yumulan uzaklıktır. Bir yamaçta aydınlığa çıkmış insan öbür yamaçta karanlığa mı gömülecek? Topluluk birliğinden uzak bir toplumda onun zorlama olgunlaşması yanlış bir olgunlaşma olmayacak mı ?...»

İnsanın çift yeteneğini tanıtlamak bölünmemiş insana düşer aramızda. Bu ise usun karşısına onun tinsel şanslarına en uygun aynayı dikmek demektir. İlk insana daha yaraşır bir insanlık yolunun yardımına başvurmakla olur yüzyılımızda bu. Kısacası, insanlığın ortak ruhunu dünyadaki tinsel güç dolaşımına tam bir yüreklilikle katmak demektir bu... Ozanın kilden lambası, nükleer güç karşısında, amacına yetecek midir? — Evet, insanoğlu kili anımsarsa.

Ve, ozan için, çağının kötü bilinci olmak yeter.

ÖVGÜLER

KAPIDA YAZILI

*Bir derim var kızıl tütün ya da katır rengi,
Bir şapkam var mürver özünden, ak keten bezi kaplı,
Övüncüm şu : kızım pek güzel olsun buyruk verdiği
kara kadınlara,
sevincim şu bir bembeyaz kol bulsun arasında kara ta-
vuklarının;
ve utanç duymasın kıl altındaki sert yanağımdan, eve
çamur içinde döndüm mü.*

*Ve önce kırbacımı veririm ona, mataramı, şapkamı.
Gülümseyerek kurtarır beni sırlıklam suratımdan; ve
götürür yüzüne yağa batmış ellerimi
yoklarmaktan kakao çekirdeğini, kahve tanesini.
Sonra da getirir hışırtılı bir yüz mendili bana; ve yün
entari mi; suskun dişlerimi oğmak için iyi su
ve leğenimin suyu ordadır; ve duyarım sarnıça akan
suyun sesini.*

*Adam sertse tatlıdır kızı. Dursun o kız hep
dönüşünde en yüksek basamağına ak evin,*

*ve bağışlayarak atını dizlerin sıkmasından,
unutacaktır adam yüzün bütün derisini içeri çeken ateşi.*

*Sevmekteyim yine köpeklerimi, çağırmasını en ince atımın,
ve görmeyi düz yolun bitiminde kedimin maymunla bir-
likte evden çıkmasını...*

*bütün yeterli şeyleri imrenmemek için yelkenlerine yel-
kenlilerin*

ki görürüm hizasında sac damın bir gök gibi denizde.

**BİR ÇOCUKLUĞU
KUTLAMAK İÇİN**

•King Light's Settlements•

Palmiyeler... !

Yeşil-yaprak-suyunda yıkarlardı seni o günlerde; ve yeşil güneştendi su daha; ve annenin hizmetçileri, pırıl pırıl o büyük kızlar, sıcak bacaklarını kımıldatırlardı, sen titrerken, yanbaşımda...

(Yüksek bir durumdan söz ediyorum, o günlerde, entariler arasında, saltanatı içre dönen aydınlıkların.)

Palmiyeler ! ve tatlılığı

bir kökler yaşlılığının... ! Yeryüzü

diledi o günler daha sağır olmayı, ve gök daha derin olmayı, karanlık bir yazgıdan yoksun, pek kocaman ağaçların bir çözülmez anlaşmaya düğüm vurdukları gök...

(Değerbilirlik içre kurdum bu düşü : coşkun keten bezleri arasında güvenli bir mola.)

Ve yüksek

eğri kökler ululayıp överdi

savuşmasını şaşılacak yolların, türetimini kemerler ve sahınların

ve ışık o günlerde, en yalın, bol başarılarla, açılışını kutlardı beyaz ülkenin, ki götürdüm oraya belki bir gölgesiz gövdeyi...

(Yüksek bir durumdan söz ediyorum, eskiden, arasında erkeklerle kızlarının, ki çiğnerlerdi bir yaprağı öyle.)

*O günlerde, erkeklerin vardı
daha ciddi bir ağzı, kadınların vardı daha ağır kolları;
o günlerde, beslenmekten bizim gibi köklerle, büyük,
suskun kayvanlar soylulaşır, geliştirdi;
ve en gölgede en uzun kalkardı göz kapakları...
(Kurdum bu düşü, kalıntısız yiyip bitirdi bizi.)*

Ve annemin hizmetçileri, pırıl pırıl o büyük kızlar... Ve masalsı göz kapaklarımız... Ey

aydınlıklar ! ey kayırışlar !

Çağırarak her şeyi, anlattım ki büyüktü, çağırarak her hayvanı, ki güzel ve iyiydi.

Ey benim en büyük

açgözlü çiçeklerim, kızıl yaprak arasında, yiyip bitirmekte olan benim en güzel

yeşil böceklerimi ! Demetler bahçede aile mezarlığı kokardı. Ve pek küçük bir kızkardeş ölmüştü : benim olmuştu, ki hoş kokardı, üç odanın aynaları arasında mahun ağacından tabutu. Ve öldürmemek gerekirdi sinekkuşunu bir çakıltısıyla... Ama toprak eğilirdi oyunlarımıza, eğilir gibi hizmetçi

ki hak kazanır bir iskemleye evde tutulduğu sürece.

...Bitkisel taşkınlıklar, ey aydınlıklar, ey kayırışlar !...

Ve sonra bu sinekler, bu sinek türü, son setime doğru bahçenin, ki ışık şakımaya durmuş gibiydiler !

...Anımsıyorum tuzu, anımsıyorum tuzu, ki silmeliydi sarı
sütanne gözlerimin köşesinden.

Kara büyücü bilgelik ederdi mutfağın bitişiğinde : «Bir
kayık gibidir dünya, boyuna döner durur, rüzgâr gülmek mi
ister, ağlamak mı, bilemez artık...»

Ve gözlerim hemen boyamağa çalışırdı
salınan bir evreni parlak sular arasında, tanırdı pürüz-
süz gemi direğini ağaç gövdelerinin, yapraklar altındaki
çanaklığı ve bumbaları ve serenleri, sarmaşıktan çarmıkları,
uzun mu uzun, son buldukları yerde
çiçeklerin papağan cıgıllarıyla.

III

...Sonra bu sinekler, bu sinek türü, ve son seti bahçenin...
Çağırıyorlar. Gideceğim... Değerbilirlik içre konuşuyorum.

Ne yoktu o günlerde, ne yoktu yitik çocukluktan başka ?

— Ovalar ! Bayırlar ! Var

idi daha çok düzenlik ! Ve her şey egemenlikleri ve sınırlarıydı ışıntıların. Ve ışık ve gölge daha bir yakındı o günlerde aynı şey olmaktan... Değerbilirlik içre konuşuyorum... Uçlarda meyve

düşebilirdi

sevinç çürümeksizin kıyısında dudaklarımızın.

Ve erkekler kımıldatırlardı daha bir gölgeyi daha ciddi bir ağızla, kadınlar daha bir düşü daha bir ağır kollarla.

...Büyüyor elim ayağım, ve ağırlaşıyorlar, yıllarla beslenip ! Tanımayacağım artık hiç bir değirmen ve şekerkamışı yerini, çocukların düşü uğruna, ki şakıyan kaynak sularıyla savrulup gitti... Sağdan

kahve girerdi içeri, soldan manyok

(ey katlanmış keten bezleri, ey övgülü nesneler !)

Ve buradan güzelce damga vurulmuş atlar, kısa tüylü

katırlardı, öküzlerse oradan;

*buradan kamçılar, oradansa Annao kuşunun bağırması —
oradansa yarası değirmendeki şekerkamışlarının yine.*

Ve erik rengi

*sarı ve mor bir bulut, ansızın taç giydirmek üzre dur-
saydı altın yanardağa*

*kendi adlarıyla seslenirdi, kulübelerin dibinden,
hizmetçi kızlara !*

*Ne yoktu o günlerde, ne yoktu yitik çocukluktan baş-
ka ?*

Ve ne varsa egemenlikleri ve sınırlarıydı ışıntıların. Ve sürüler yukarı çıkardı, şurup kokardı inekler... Büyüyor elim ayağım

ve ağırlaşıyorlar, yıllarla beslenip. Anımsıyorum göz yaşlarını

çok güzel bir günün, çok korku içindeki, çok korku içindeki !... ak göğün, ey sessizlik ! ki sıtmal bir bakış gibi tuştusu... Ağlıyorum, nasıl da ağlıyorum, avucunda yaşlı, tatlı ellerin...

Ah! yalın bir hıçkırık bu, istemeyen avutulmuş olmayı, ah! yalnız bu, ve daha şimdiden sallayan alnımı bir kocaman sabah yıldızı gibi.

*Annen ne güzeldi, solgundu
öylesine büyük ve bezgin, eğilir de
sıkılarken iki sigünün yaprağıyla süslenmiş, ağır, hasırdan ya da güneşten şapkamı,
ve, delerek candan gölgelerle dolu bir düşü, parıltısı
muslinlerin, uykunu kaplarken !*

Hizmetçim melezdi ve keneotu kokardı; parlak bir terin incileri vardı alnında, gözlerinin çevresinde — ve ılık mı ılık, ağzıysa ekşi elmalar tadındaydı, ırmakta, öğleden önce.

Ama sararmış

ve sivrisinek sokmalarına çok iyi bakan büyükanne gibi, güzeldir diyorum ben, kimin varsa ak çorapları, ve gelirken, pancurdan, ateşin bilge çiçeği sizin o fildişi göz kapaklarınıza doğru.

Ve tanımadım bütün Onların sesini, ve tanımadım hizmet eden bütün kadınları, bütün erkekleri o yüksek, ahşap evde; ama çok uzun süre anımsayacağım yine de papaya ve cansıkıntısı rengine, sesi çıkmaz yüzleri, ki dururlardı iskemlelerimizin ardında ölü yıldızlar gibi.

*Ey yeri var övmemin !
 Sarı eller altında alnım,
 alnım, anımsıyor musun terli geceleri ?
 ateşler içinde ve bir sarnıç tadında boş gece yarısını ?
 sabah koylarında danseden tan mavisi çiçekleri
 ve bir sivrisinekten daha cınlayışlı öğle saatini, ve renk-
 ler denizinin fırlattığı okları... ?*

*Ey yeri var ! ey yeri var övmemin !
 Yüksek, çalgılı gemiler vardı rıhtımda. Bakam ağacıyla
 kaplı burunlar vardı; odunsu meyveler, çatlayan... Ne oldu
 rıhtımdaki yüksek, çalgılı gemiler ?*

*Palmiyeler...! O günlerde
 daha kanağan ve görünmez kalkışlarla doluşmuş bir de-
 niz,
 bir gök gibi kat kat yığılır da bağlar üzerine,
 tıkabasa altın meyveler, mor balıklar ve kuşlar yerd.
 O günlerde, en gönülökşayıcı kokular, ikide bir uğrayıp
 en gösterişli doruklara,
 ortalığa yayardı bu bir başka çağın soluğunu,*

ve babamın bahçesindeki tarçın ağacının tek ustalığıyla, — ey kurnazlıklar !

kabuk pulları ve zırhlarla övünçlü bir dünya sayıklardı.

(...Ey yeri var övmemin ! Ey eliaçık masal, ey bereketli sofraya !)

Palmiyeler !

ve çatırdayan evin üzerinde nice bir alev mızrağı !

Işıklı bir uğultuydu sesler rüzgâr almayan yerde... Babamın kayığı, hamarat, götürüyordu büyük, ak biçimleri belki de, sonunda, çözükle saçlı melekleri; ya da sağlam erkekleri, güzel keten bezi giyimli ve başlarında mürverler (babam gibi, ki yaraşık ve soylu oldu).

Çünkü sabahleyin, solgun tarlalarında çıplak Su'nun, Batı boyunca, gördüm yürüdüğünü Prensler ve Damatları'nın, bir yüksek sınıf kişilerinin, hep iyi giyimli ve susan, deniz öğleden önce bir Pazar olduğundan, uykunun bir Tanrı bedene büründüğü, bağdaş kurarak.

Ve meşaleler, öğleyin, kaçışlarım için yükseldi.

Ve sanırım ki Nuh gemileri, abanoz ve teneke Odalar tutuştu her akşam yanardağların düşünde, birleştiği saatte ellerimizin galâ giysili put karşısında.

Palmiyeler ! ve tatlılığı

bir kökler yaşlılığının...! Alize esintileri, yaban güvercinleri ve yaban kedisi

acı yaprak yığını delerdi, çiğliğinde Tufan kokulu bir akşamın,

pembe ve yeşil ayların hintkirazları gibi sarktığı.

Oysa amcalar annemle konuşuyorlardı usulca. Atlarını kapıya bağlamışlardı. Ve ev durup duruyordu tüylü ağaçlar altında.

Ö V G Ü L E R

*Etler kızarıyor açık havada, salçalar oluşuyor
 ve duman yükseliyor sarp yollara, yetişiyor yürüyene.
 Yanakları kirli Düşüşü bunun üstüne
 çekiyor kendini
 çizik çizik bir düşten yamanlıklar, düzenler, parıltılarla,
 ve terlerle süslü, iniyor
 etin kokusuna doğru
 sürükleyen bir kadın gibi tüllerini, bütün çamaşırlarını
 ve dağınık saçlarını.*

Bir at sevdim — kimdi o? — süzdü beni karşıdan, perçemlerinin altından.

Canlı boşlukları burun deliklerinin iki güzel şeydi, görülmeğe değer — o her gözün üstünde kabaran canlı boşlukla.

Koştuğunda terlerdi : parıldamaktır bu ! — ve aylar bastırdım böğürlerine çocuk dizlerimin altında...

Bir at sevdim — kimdi o ? — ve arasıra (çünkü daha iyi bilir bir hayvan hangi güçler över bizi)

tunç bir baş kaldırırdı tanrılarına bir damarlar sapıyla yol yol çizilmiş, soluk soluğa.

III

*Övünç ezgileri inmede kızıl tepelerden aşağı.
Kaplumbağalar düşüyor su boğazlarına esmer yıldızlar
gibi.
Koylar çocuk başlarıyla dolu bir düş kuruyor...*

*Ol gözleri dingin bir insan, ki güler,
sessiz, ki güler altında o dingin kaş kanadının, uçuş yet-
kinliğinin (ve kirpiğin devinmez kıyısından döner gördüğü
şeylere, yararlanıp yollarından düzenci denizin... ve kirpiğin
devinmez kıyısından
bize bir çok adanın sözünü verdi, diyen kimse gibi daha
genç olana «Göreceksin !»
Ve geminin sahibiyle odur uyuşan.)*

Gök ! hayvanlarımız sıçradı bir çığlıktan !

**Uyanıyorum, düşleyerek Aniba'nın kara meyvesini, gü-
dük ve siğilli yüksüğünde... Ah ! güzel ! yengeçler yiyip bitir-
di yumuşak meyveli bütün bir ağacı. Ötekiyse yara izleri
içindedir, çiçekleri çıkıyordu, tatlı sulu, gövdede. Daha öte-
kiyse, el sürülemez ona, tanık gösterir gibi, yağmaksızın bu
sinekler, renkler ansızın !... Karıncalar koşuşuyor iki yöne.
Kadınlar yapayalnız gülüyor sarı hatmilerin, bu boynuzlu
hayvanların ishallerinde kullanılan dipleri-mor-kara-benekli
çiçeklerin içlerinde... Ve erkek organı güzel kokuyor. Ter se-
rin bir yol açıyor kendine. Kimsesiz bir adam burnunu koya-
caktı kolunun kıvrımına. Kabarıyor bu kıyılar, göçüyor garip
düşünlü böcek katları altında. Kürek tomurcuklandı kürek-
çinin elinde. Keskin dişlerin ucunda canlı bir köpek en
güzel yemdir köpek balığına...**

**— Uyanıyorum düşleyerek Aniba'nın kara meyvesini;
bohçamsı çiçekleri koltukaltlarında yaprakların.**

Oysaki bu dingin sular süttendir

ve bu yayılan her şey yumuşak yalnızlıklarında sabahın.

Gün doğmadan, tanla karışık düş benzeri bir suyla yıkanmış güverte ne güzel bir ilinti kuruyor gökle. Ve gündüzün tapılası çocukluğu, dürülmüş çadırların asmasından, iniyor şarkıma düpedüz.

Çocukluk, canım benim, neydi ki bundan başka ?...

Çocukluk, canım benim... bu çift halkası gözün ve sevmeye kolaylığı...

Hava öyle dingin ve sonra öyle ılık,

Öyle sürekli ki hem de,

tuhaftır orda olmak, günün kolaylığına karışmış ellerle...

Çocukluk, canım benim ! boyun eğmektir ancak... Ve söyledim mi, o zaman ? istemiyorum diye bu çamaşırları bile karıştırmayı orada, onulmazlık içre, yeşil yalnızlıklarında sabahın... Ve söyledim mi, o zaman ? yararlanmak gerekir

yararlanır gibi eski bir ipten... Ve bu yürek, ve bu yü-

*rek, orada ! sürüklesin güvertelerde, daha alçakgönüllü ve
daha yaban ve daha, eski bir süpürge den,
yıpranmış bu yürek...*

VI

*Ve ötekiler çıkıyor, sırasıyla, güverteye
ve ben yalvarıyorum, gene de, germesinler diye yelke-
ni... iş bu fenere kaldıysa, söndürebilirsiniz elbette...
Çocukluk, canım benim ! sabahtır işte, bunlar
yalvaran tatlı şeylerdir, kini gibi şakımanın,
dudaklarda titreyen utancı gibi tatlı o yandan söylenmiş
şeylerin,
ey tatlılar, ve yalvaranlar, en tatlı sesi gibi erkeğin, rıza
gösterdiğinde katlamaya boğuk ruhunu katlayana doğru...
Ve soruyorum şimdi size, değil mi sabah... bir esinti erinci
ve saldırgan çocukluğu günün, gözleri uzatan şarkı gibi
tatlı ?*

*Bir gök parçası göveriyor tırnaklarımızın yamacında. Gün
sıcak olacak ateşin yoğunlaştığı yerde. Olacak şey şu*

*Bir çıtırtı lâl rengi derinliklerde, çiğnenmiş uçurum su
sığırlarıyla sevincin ((ey ışık olmadan anlaşılmaz sevinç!) ve
sayrı kişi, denizde, diyecek ki*

gemiye durdursunlar göğsünü dinleyebilmeleri için.

*Ve büyük bir dinlenme o zaman kıçtakilere, alınlarımı-
za akarak sessizliğin saldırıları... Bir kuş geliyordu arkadan,
alıp götürüyor uçuşu başımızın üstünden onu, kuş sakınıyor
serenden, geçiyor, gösterip bize pembe güvercin ayaklarını,
Kambis gibi yaban, Ahasverus gibi tatlı... Ve yolcuların en
genci, iyice yerleşerek korkuluğa «Söz açmak isterim size
deniz altındaki kaynaklardan...» (anlatması isteniyor)*

*— Oysa gemi yeşil-mavi bir bölge salar; erinçli, uzgö-
rüslü, glikozlarla kaplı, ki otların içinde*

bükülgen ve yumuşak sürülerle

o geçen balıklar ara-ezgi gibi şarkı boyunca.

*Ve ben, sağlıklı dolu, görüyorum bunu, giderek
sayrının yanına, anlatıyorum bunu
ve benden tiksiniyor bu yüzden.*

VIII

Satıcıya denizde sundurma, falcıya çatı !... Ama bir başkasına kara şarap koyları dibindeki yelkenli, ve bu koku ! ve ölü odundaki bu doymaz koku, Güneş lekelerini düşündüren, gökbilimcileri, ölümü...

— *Bizimdir bu gemi ve son yok çocukluğuma.*

Çok balık gördüm, bana adlarını öğrettikleri. Çok başka şeyler gördüm, engin Suda görülür ancak; ve başka şeyler ki ölü; ve başka şeyler ki yapmacık... Ve ne

tavusları Süleyman'ın, ne Ras'ların kılıç kayışına boyanmış çiçek, ne insan etiyle beslediği Meksika kedisi, bakır tanrılar önünde, Montezuma'nın geçebilir renkte

bu bordaya çekilmiş salkımsaçak balığı, genç ve esneyen annemi oyalamak için.

...Ağaçlar çürüyordu dibinde kara şarap koylarının.

*Ah bitirin ! Daha söz ederseniz
karaya çıkmaktan, söylüyorum işte size,
atarım kendimi oraya gözünüzün önünde.*

*Yelken çıkarıyor sert bir söz, ve düşüveriyor. Ne yapmalı?
Köpek fırlatıyor kendini suya ve dolanıyor Nuh teknesini.
Baş eğmeli ! halat gibi.*

*Çözün şalupayı
ya da kalsın, ya da karar verin
çimmeye... Bu da gelir işime.*

*Suyun bütün öz varlığı yeniden düşe dalmıştır yelke-
nin ülkelerinde sessizlik içre.*

*Hadi, orda düzenlenen bir güzel öykü bu
— çekilip uzatılmış ey sessizlik sözcüğü !*

*Ve sizinle konuşan ben, bilmiyorum hiç bir şey, daha
güçlü, daha çıplak*

*içinde geminin, camadanla kirpikli ve dolanan bizi, sınırı-
rımızı,*

beyin rengi kızgın büyük yelkenden.

Edimler, alın bayramları, ve ense bayramları !...

ve bu uğultular, ve bu sessizlikler ! ve yolculuktaki bu haberler ve gelgitlerin bildirileri, ey saçları günün !... ve yelkenin var oluşu, o sıkıntılı büyük ruhun, yadırgı ve, orada, açılmış sımsıcak yelkenin, bir yanak varmış gibi... Ey

duman dalgaları !... Bir tanrının gırtlığında barınıyorum gerçekten.

*Çıkarmak için karaya öküzleri ve katırları,
suya salıyorlar, bordanın üstünden, reçineyle oğulmuş,
dökme tunçtan bu tanrıları.*

Övüyor onları su ! fışkırıyor !

*ve biz rıhtımda bekliyoruz onları, meşale yerine kaldırıl-
mış latalarla; ve diyoruz gözlerimizi yıldızına bu alınların
— oradayken yoksulluk içindeki bütün bir halk, kendi pa-
rultısıyla giyimli, ve yetingen.*

*Dipten gelme dalgalar gibi
çekiliyor ambarlara büyük ve bükülgen maden levhala-
rı : kuru, titrek ve akıtan, tutsak edilmiş bütün bir gök ak-
lanını.*

Görmek için, gölgeye çekilmeli. Yoksa, hiç.

*Hınçla sarı kent. Güneş deviriyor iç limanlara bir gök
gürültüsü çingarı. Bir kızartma balık gemisi akıyor o bozuk
düzen*

*sokağın ucuna, ta öbür uçtan, tümsekleşerek, mezarların
tozunda evcilleşen sokağın.*

*(Çünkü Mezarlıktır, orada, öyle yüksek saltanat süren,
sünger taşından böğrüyle odalarla delik deşik, devekuşu
sırtlarına benzer ağaçlar dikili.*

Bir papaz alayımız, kirecimiz var.

Ateşleri parıldıyor, görüyorum, bir Lehimciler çergisinin...

— *Ölüleri tufanın, içleri temizlenmiş hayvanlar gibi,
bu çinko kutularda, taşıdığı Uluların, ki dönmüş gelirler
Belediyeden yeşil suyla kapanmış ana caddeden ağır (ey iş-
lenmiş bayraklar tırtıl sırtları gibi, ve altın püsküllere asılı
bir karalar içindeki çocukluk !)*

*yığılmışlardır, bir ân için, kapalı alanında Çarşının
orada dik*

ve diri

*ve burcu burcu pirinç kokan eski bir çuvalla giyimli
bir zenci, ki kılları kara koyun yünündendir, büyüyor bir
kavkının içinden haykıran yalvaç gibi — bulutlarla benekli
gök bildirdiği sırada bu akşam için
bir başka yer sarsıntısını.*

Balık başı sırtıyor

*memeleri arasında karnı deşik şişen kedinin — yeşil mi,
mor mu ? — Balık pulu rengi tüy, zavallica, yapışıyor,
emdiği perçem gibi bir pek yaşlı ve kemikli küçük kızın,
cüz zamın ak ellerinde.*

*Pembe dişi köpek sürüklüyor, dilencinin sakalı altında,
memelerin bütün etini. Ve şekerçi kız*

dövüşüyor

*yaban arılarına karşı, ki uçuşları gündüzün ısırıklarına
benziyor denizin sırtında. Bunu görüyor bir çocuk,*

öyle güzel

*ki artık kapatamaz parmaklarını... Ne var ki içilip fırla-
tılmış hindistancevizi, o yaygaracı kör kafa kurtulup omuz-
dan,*

çeviriyor lağımdan geri

*yağ ve sidikle sırmalı al suların parıltısını, sabunun örüm-
cek ağı gibi dokuduğu.*

*Kızıl akikten rıhtım üstünde, bir Lidya kıralı gibi giyim-
li bir kız.*

Besisuyu gidiyor sessizce ve dışarı çıkıyor incecik kıyılarından yaprağın.

Al sana samandan bir gökyüzü ki fırlatmalı oraya, ey fırlatış ! kolu şöyle bir çevirip çirayı !

Bense, çektim ayaklarımı.

Nerdesiniz ey dostlar, tanımadığım ?... Görmeyecek misiniz bunu da ?... çıtırtılı limanları, yumuşak bakırdan o güzel sularla, ziller ufalayan öğlenin deldiği yerde kuyusunun kızgınlığını... Ey bu saattir ki

sıcaktan kavrulmuş kentlerde, donmuş asmalar altındaki yapışkan avlularda, kapalı havuzlara akmaktadır su kirlenip bozularak

yeşil gülleriyle öğlenin... ve çıplak su benzemektedir etine bir düş meyvesinin, ve şurada yatmıştır Düşçü, ve tavana dikmiştir o savaştan altın gözünü...

Ve Babalar okulundan dönen çocuk, sevgiyle yürüyüp sıcak ekmek kokulu duvarların sevgisi boyunca, döndüğü soğanın sonunda görüyor

bir balık mezatından daha bir uğultulu, ıssız denizi. Ve şeker fıçıları akıyor, büyük dallar çizip, petrolle boyalı pirit rıhtımlarında,

ve yüzülmüş hayvan taşıyıcı zenciler diz çöküyor çini döşemelerine Örnek Kasapevlerinin, indirirken bir kemik ve ihlama yükünü,

ve kavşağında tunç Pazaryerinin, o balıklar asılan öfkeli yüksek konutun, ki şakıdığı duyuluyor demirden yaprağında, sarı pamuklu giyinmiş, tüysüz bir adam haykırıyor : Tanrım ben ! başkalarıysa deli bu !

ve öldürme tutkusuna kapılmış biri başlıyor yürümeğe Su Köşküne doğru üç balık topuyla pembe, yeşil, lacivert.

Bense çektim ayaklarımı.

Çocukluk, canım benim, akşamı da çok sevdim ben çıkma saati.

Hizmetçilerimiz girdi taçyapraklarından içeri fistanlarının... ve donmuş saç örgütlerimiz altında, pancurlara yapışıp gördük öyle pırıl pırıl, öyle çıplak, kaldırırlar kol ucunda yumuşak halkasını fistanın.

Annelerimiz inecek şimdi, Mademe-Lalie-otuyla kokulu... Boyunları güzel. Çık ileri ve söyle Annem en güzelleri ! — Duyuruyorum şimdiden

kolalı giysileri

ki sürüklüyorlar odalarda tatlı bir gökgürültüsünü... Ya ev ? Ev mi ?... dışarı çıkıyorlar ya !

İhtiyar bile bayılıyordu bendeki bir çift kaynana zırlıtısına

ve sesler çıkarmama ellerimden tıpkı bir bezelye sarmaşığı, gilândin ve brezilya nohudu gibi.

Yaşlıları bizim oranın çeker bir iskemle avluya, punç içerler, irin rengi.

Yaşlıları bizim oranın çok erken kalktılar
 açmaya pencere kanadını ve bakmaya göğe, renk değiştiren denize
 ve adalara, diyerek ağaran tana bakılırsa hava güzel
 olacak bugün.

Hemen ardından gün doğdu ! ve çatıların sacı tutuşuyor
 esriklik içre, ve iskele tedirginliğe düşmüştür, ve gök coşkunluğa,
 ve Öykücü salıyor kendini uyanıklığa !

Deniz, adalar arasında, savurganlıkla pembedir; kıvancı
 tartışmaya gelir nesnedir, bir bakır bilezikler yayıyla ele
 geçirildi o !

Kıyılara koşuyor çocuklar, kıyılara koşuyor atlar !... kir-
 piklerini sayvanlar gibi götüren bir milyon çocuk... ve yü-
 zücünün

bir bacağı ılık suda, ötekiyse bir serin akıntıda ağırlaşıyor;
 ve herdemtazeler, halıfalar,

yeşil çiçekli deniz ısırganı ve bu salkımsaçak plealar, ki
 sakalıdır eski duvarların,

çığına dönüyor çatılarda, olukların kıyısında,

*çünkü bir rüzgâr, en soğuk rüzgârı yılın, kalkıyor da, ma-
vileşen adalar arasından,*

*dalga dalga gelerek evlerimize, o düz mercan adacıkla-
rına, akıyor ihtiyarın göğsüne*

bez limandan o kıl dolu yere dek, iki meme arasındaki.

Ve gün başlamıştır, yeryüzü

yaşlı değil kahkaha atmayacak kadar ansızın...

*

O sırada merdivenden çıkıyor kahve kokusu.

«Siz saçımı düzeltmeye son verdiniz mi, ben de sizden tiksineceğim son vereceğim.»

Çocuk istiyor ki kapının basamağında tarasınlar saçını.

«Saçlarımı çekmeyin öyle. Yeter artık bana karışmanız. Düzeltmeyi bir bitirin, tiksineceğim sizden.»

Derken günün bilgeliği bir güzel ağaç biçimini alıyor
ve sallanan ağaç

yitirirken bir tutam kuş

deniz kulaklarına göğün öyle güzel, yeşil pullar kaplıyor
ki su bitinde bulunur o yeşil ancak.

«Saçlarımı çekmeyin uzağa öyle...»

Bırakın beni şimdi, gidiyorum tek başıma.

*Dışarı çıkacağım, işim var çünkü bir böcek beni bek-
liyor konuşmak için. Sevinç duyuyorum
çok yüzeyle iri gözden köşeli, apansız, bir selvi meyvesi
gibi.*

*Ya da bir anlaşmam var mavi damarlı taşlarla bunun
için de bırakın beni,
oturup, dizlerimin dostluğunda.*

CRUSOÉ'YE GÖRÜNTÜLER

ÇANLAR

*Çıplak elli kocamış kişi,
insanlar arasına dönmüş Crusoé !*

*ağlardın, diye düşünüyorum, Abbaye kulelerinden, kaba-
ran bir deniz gibi, boşanırken çanların hıçkırığı Kent üzerine...
Ey Soyulmuş !*

*Ağlardın düşünerek dalga siperlerini ay altında; en uzak
kıyıların ıslıklarını; doğan ve boğulan yadırgı ezgileri kapalı
kanadı altında gecenin,*

*benzeyen o ardarda çemberlere ki dalgalarıdır bir kavkı-
nın, büyüyüp artmasına gümbürtülerin deniz altında...*

*Duvarın yüzü karşıda, çemberini bozmak için düşünün.
Ama görüntü salıyor çılgılığını.*

*Başın yağlı koltuğun bir koluna dayalı, dişlerini yoklu-
yorsun dilinle yağ ve salça tadı kokusuyor diş etlerinde.*

*Ve düşünüyorsun o senin adan üzerindeki saf bulutları,
yeşil tan aydınlanırken gizemli suların koynunda.*

*Sürgündeki besisularının teri bu, hardalsı bitkilerin acı
yağı, kekre sinsiliği etli sakız ağaçlarının ve mutluluk ekşi-
liği bir kara özün bakla türlerindeki.*

*Yaban balıdır bu karıncaların ölü ağaç içindeki geçe-
neklerde.*

*Yeşil bir meyve tadıdır, içtiğin tanla ekşiyen; alizelerin
tuzuyla zenginleşmiş sütlü hava...*

*Sevinç ! ey kurtulmuş sevinç yukarlarında göğün ! Temiz
keten bezleri ışıldıyor, görünmez kilise avluları çayırırla be-
zenmiştir ve yerin yeşil tatları biçimlenip boyanıyor bir uzun
günün yüzylında...*

KENT

Kayağantaş örtüyor çatılarını, ya da yasunların yetiştiği kiremit.

Baca deliklerinden boşalıyor solukları.

Yağlar!

*Sıkışık erkeklerin kokusu, bir tatsız kanara kokusu gibi !
ekşi kokusu kadınların etekler altında !*

Ey göğün üstündeki Kent !

Yağlar ! tutulmuş soluklar, ve dumanı pek bozuk bir kalabalığın — pislik kuşatıyor çünkü tüm kenti.

*Üstüne dükkândaki çatı deliğinin — üstüne çöp teneke-
lerinin yoksullar evindeki — üstüne tayfalar mahallesindeki
mavi şarap kokusunun — üstüne çeşmenin, ki hıçkırır yargı-
evi avlularında — üstüne yumuşak taştan yontuların ve üs-
tüne başıboş köpeklerin — üstüne ıslık çalan küçük oğlanın,
ve dilencinin, ki titrer yanakları çene çukurlarında,*

*üstüne sayrı, dişi kedinin, ki alnında üç kıvrım vardır,
iniyor akşam, insanların dumanı içre...*

— Kent ırmakla akıyor denize bir çıban gibi...

*Crusoé ! bu akşam yakınında senin adanın, övecek denizi
yakınlaşan gök, ve sessizlik artıracak haykırışını ıssız yıldız-
ların.*

Çek perdeleri; ılık yakma

Akşamdır işte senin adan üzerinde ve çevrede, şurda burda, denizin o kusursuz küpünün yuvarlaklaştığı her yerde; göz kapağı renginde akşamdır işte, dokunmuş yollarda gökle denizden.

Ne varsa tuzludur, ne varsa yapışkandır, ağırdır plâsmalar yaşıyışınca.

Kuş sallanıyor kendi tüyünde, yağlı bir düş altında; oyuk meyve, böceklerle sağır, düşüyor koy sularına, araştırıp gü-rültüsünü.

Ada engin suların uyuyor yalağında, sıcak akıntılarla, yağ-lı balık sütleriyle yıkanmış, görkemli balçıklarla sarmaş do-laş.

Onu uzatıp yayan sakız ağaçları altında, çamur içindeki yavaş balıklar kabarcıklar saldı düz başlarıyla; ötekiler de yavaş, sürüngenler gibi alaca, gözetlemekte. — Üremiştir balçıklar — Dinle çtırdadığımı içleri oyuk hayvanların ka-buklarında — Yeşil bir gök parçasında bir evecen duman var ki karmakarışık uçuşudur sivrisineklerin — Çekirgeler tatlı tatlı çağırıyor yapraklar altında — Tatlı başka hayvan-larsa, dikkat kesilip akşama, daha duru bir ötüş içindedir yağmur haberlerinden sarı gırtlaklarını şişiren iki incinin yutulmasıdır bu...

Işıltılı ve dönüp duran suların ciyaklaması !

Çiçektaçları, menevişli ağızlar : uç veren ve gelişen yas ! Bunlar büyük, devingen çiçeklerdir yolculukta, her zaman canlı çiçeklerdir, durdurmayacaklardır büyümeyi dünyada...

Ey dolaşan esintilerin rengi durgun sularda, kımıldayan hurmaların daıları !

Tek bir köpek havlayışı yok ötelerde belli eden kulübeyi; belli eden kulübeyi ve akşam dumanını ve üç kara taşı bi-ber kokusu altında.

Ne var ki yarasalar kesip biçmede yumuşak akşamı küçük küçük çılgınlarla.

Sevinç ! ey kurtulmuş sevinç yukarlarında göğün !

*Ordasın sen, Crusoé ! Ve yüzün sunulmuştur belirtile-
rine gecenin, tersine çevrilmiş bir el ayası gibi.*

Güneşte gülmeler,

fildişi ! ürkek diz çöküşler, ellerse yeryüzü nesnelerinde...

*Cuma ! ne yeşildi yaprak, ve gölgen ne yeni, uzun mu uzun
eller toprağa doğru, yanında o suskun kişinin, kımlatırken
ışık altında mavi şırtısını kolunun bacağının !*

— Daha yeni armağan ettiler sana eski püskü bir kırmızı elbise. İçersin lâmba yağlarını ve yiyecek aşırırsın tel dolaptan; göz dikersin eteklerine ahçı kadının, ki yağlıdır ve balık kokar; bakar durursun uşaklık elbisenin bakırlarına, gözlerin sinsileşmiş, gülüşün hinoğluhin.

PAPAĞAN

Bu da başkası.

Yaşlı kadına vermişti bir kekeme denizci bunu, kadın da satmıştı. Çatı penceresinin yanındaki sahanlıktadır, günün dar sokaklar renginde kirli sisinin karanlığa karıştığı yerde.

Çifte bir çığlıkla, geceleyin, esenler seni, Crusoé, hani, çamurlarına bata çıka avlunun, geçidin kapısını iter ve lâmbanın iğreti yıldızını dikersin ya karşına. Başını çevirir bakışını çevirmek için. Lambalı kişi ! ne istersin ondan?... Bakarsın o göz kapağının bozuk çiçektozu altındaki yuvarlak göze; bakarsın ikinci çembere ölü besisuyunun bir halkası gibi. Ve dışkının suyuna batar sayrı tüy.

Üfle lambanı, ey düşkün ! Kuş salıyor çığlığını.

KEÇİ DERİSİNDEN ŞEMSIYE

Kül rengi toz kokusu içindedir, tavan arasındaki yüksek sekide. Üç bacaklı bir masa altındadır; içinde kedinin kumu bulunan sandıkla tüylerin tıklandığı o çemberleri fırlamış fıçı arasında.

YAY

Ocağın ıslıklarına karşı, titreyerek dallı güllü kaftanının içinde, dalgalanışına bakıyorsun tatlı alev yüzgeçlerinin. — Ama bir çatırtı yarıyor şakıyan gölgeyi : yayındır, çivisinden boşanan. Açılıyor boydan boya gizli telinden, ölü bakla gibi ellerinde savaştan ağacın.

ÇEKİRDEK

*Bir çömleğe gömdün, keçi derisinden elbisende kalmış
olan mor çekirdeği.
Çimlenmedi hiç.*

KİTAP

Ve o zaman hangi inleyiş kimbilir ocağın ağzındaki, bir uzun yağmurlar akşamı yürürken kente doğru, kımıldatırdı yüreğinde karanlık doğuşunu dilin

«... Işıklı bir sürgün'ün — daha bir uzak şimdilik o gürleyen boradan — nice saklanır, Tanrım, önüme serdiğin yolları ?

«— Bir bu akşam kargaşasını mı bırakacaksın bana — tuttuktan sonra beni, bir upuzun gün, besleyip tuzuyla yalnızlığının,

tanık suskunluklarına, gölgene ve büyük patlayışlarına sesinin ?»

— Böyle sızıldanırdın, akşam kargaşasında.

Ne var ki loş pencerenin altında, karşıdaki duvar yüzünün önünde, diriltemezdin o yitik göz kamaşmasını, o zaman, açıp Kitabı,

yapranmış bir parmak gezdirirdin öngörüler arasında, derken bakışlarını dike engine, beklerdin kalkış ânını, çıkmasını büyük yelin, ki söküp alacaktı bir çırpıda seni, bir tayfun gibi tıpkı, bulutları sıyrarak önünden gözlerindeki bekleyişin.

KIRALLAR GÖRKEMİ

BİR KIRALIÇENİN ÖVGÜSÜNE ŞİİR OKUYUŞ

I

«Yüksek barınağı semizliğin, ki yol alır istekleri oraya
bir dilsiz, tükrük yutucu savaşçılar ulusunun,
ey Kıralıçe! kabuğunu kır gözlerinin, bildir
ki senin omuzunda yaşar o !

ey Kıralıçe ! kabuğunu kır gözlerinin, iyicil ol bize, hoş
karşıla

onurlu bir isteği, ey Kıralıçe ! yağ altındaki bir oyun gi-
bi, çimmek isteğini bizlerin çırılçıplak Senin önünde,
biz delikanlıların !»

— Ama nerden girilir kim ne bilsin Gönlüne ?

*Dedim, bir bir saymadan sanlarını parmaklarımla :
 Ey rukulu Kırالیçe ! kabuk rengi koca gövde, ey bir sun-
 gu sofrası
 gibi gövde ! ve benim yasamın sofrası !
 Yaşça büyük ! ey bir ırmağın sırtından daha Erinçli, övü-
 yoruz
 bir görkemli ve kumral kılın süslemesini saklı böğrünü,
 ki düşünüyü karar elçi yola çıktı mı
 en güzel elbisesiyle !»*

— Ama nerden girilir kim ne bilsin Gönlüne ?

III

«Dedim ayrıca, gözlerimi yederek iki uysal dişi köpek gibi

Ey sağlam-Oturuşlu, ey Ağır ! barışçıl ve geniş ellerin bir yaman palmiyeler yüküdür tıpkı dirliği üstünde bacaklarının,

yer yer, parıldar ve döner oralarda
ışıldayan kalkanı dizlerinin ! ve tek bir meyve sarmak istemez bu yüce göbekte mühürlü kısır karından, saymazsak kimbilir hangi gizli saptaki başlarımızı !»

*

— Ama nerden girilir kim ne bilsin Gönlüne ?

«Dedim daha, gözlerimi yederek bir yana çekilmiş deli-
kanlılar gibi

Semizlikte yetkin Kıralıçe, kaldır

bu bacağı ötekinin üstünden; ve oradan armağan edip
güzel kokusunu teninin,

ey Gönül-Oksayıcı ! ey Ilık, ey bir-parça-Nemli, ve Tatlı,
soyacaksın o yakan anısını biber tarlalarının ve kül-ağacı
yetişen kumsalların ve misk keseli
hayvanların !»

— Ama nerden girilir kim ne bilsin Gönlüne?

«Ha Gereken ! ve Yalnız !... ola ki bu karnın üç kıvrımın-
 da barınır
 bütün güvenliği ülkenin
 ol kımıltısız ve berk, ol çiti gecesel korkularımızın !
 Sapotilya meyvesi düşer bir buhur kokusunda : Onun, ki
 kımıldanır yapraklar arasında, Güneşin
 çiçekleri ve altını var o tertemiz yıkanmış omuzun için
 ve gelgitleri yöneten Ayın kendisidir egemen, ey Yasa-
 cıl !
 görkemli törenine aybaşılarının !»

— Ama nerden girilir kim ne bilsin Gönlüne?

PRENS DOSTLUĞU

*Ve sen ey zayıflıkta yaraşmayan usun keskin ağzına, bu-
run delikleri ince kişi aramızda, ey Pek-Zayıf ! ey Pek-İnce !
Özsözleriyle kuşanmış Prens sargılar altındaki bir ağaç gibi,
yeryüzünün o büyük kuraklık akşamlarında, yolculuğa
çıkmuş adamlar tartışırken bir takım us olaylarını büyük
büyük küplere yaslanıp yolda, söz edildiğini duydum dünya-
nın bu geçesindeki senden; övgü hiç de zayıf değildi*

*«... Yeryüzü esintileriyle beslenmiş, en gösterişli imler-
le çevrili ve çok önermelerden, çok düşünce ayrılıklarından
söz eden, ey tuğ altındaki Prens, çiçekler açan sap gibi otun
tepesinde (ve kuş sallanır o sapta ve bir sallantıdır bırakıp
gider ya... o sensin, ey saçmalık içre Prens, güzellik al-
tındaki bir delişmen koca kız gibi sallayan doğuşunun esin-
tisinde kendini...),*

*«yeryüzü esintilerine uysal, ey tuğun ve görülmez düş
belirtisinin altındaki Prens, ey sorguç altındaki Prens, do-
ğuşunun belirtisini şakıyan kuş gibi,*

«derim şunu, dinle şunu

*«Sağaltıcısın sen ve Yardımcı Yargıçsın ve Büyücüsün
us kaynaklarına ! İnsan yüreğindeki gücün bir yadırgı şeydir
de, erincin aramızda büyüktür de ondan.*

«Gördüm işareti alnında ve yerini düşündüm aramızda. Tut yüzünü aramızda, gör yüzünü gözlerimizde, ne soydansen bil gevşek değil, hayır, güçlü.

«Daha sana derim şunu Pek-Gönülçekici-İnsan, ey Alışkanlık-bilmeyen-aramızda, ey Aykırı ! belli bir şey, bakışının mührünü taşıyoruz biz; ve sana duyduğumuz pek büyük gereksinme bağlıyor bizi bu soluduğun yerlere, ve seninle olmaktan daha büyük bir erinç, bilmediğimiz... Susabilirsin aramızda, huyun öyleyse; ya da yapıpınız gitmeğe karar verebilirsin, huyun öyleyse istenmez orda olmaktan başka şey senden ! (Ve soyunu bilirsin şimdi)...»

— Kıraldan söz ediyorum, uykusuz gecelerimizin süsü, onursuz bilgenin onuru.

Böyle konuşarak, çene çalarak yerleştirirler ününü. Başka sesler de yükselir onun adına

«... Pek özentisiz insan aramızda; tasarılarında ağzı pek sıkı; kendisine karşı sert, ve susan, ve hiç barışmaya varmayan kendi kendisiyle, ama sıkıştırıp duran,

«dolaşan çiğ kireçten salonlarda, ve kızıştıran en yüksek noktasında ruhun pek büyük bir kavgayı... Tanla yatışan, ve tok gözlü, yakalayan burun deliklerinden bir görünmez hayvanı, tir tir titreyen... Az sonra belki, elleri boş, ilerleyen içirik kokulu gündüzde, ve besleyen açık düşüncelerini gündüzün ayranıyla...

«Öğleyin, boşaltan ateşini sarnıç ağızlarına, testiler gibi serin kızların ellerine... Ve bu akşam ilerleyen geniş ve çıplak yerlere, ve söyleyen geceleyin en güzel Prens şarkılarını saf incirlerle beslenmiş yarasalarımız için...»

Böyle konuşarak, çene çalarak... Başka sesler de yükselir onun adına

«... Kapanıp kalmış ağız ruhun yaprağı üzre !... Zayıf derler, koyup giderek bolluğu kırallık yatağında, ve zayıf hasırlarda bizim en ince kızlarımıza dadanıp, düşkünlüğünden uzakta yaşar o çılgın Kırالیçenin (bir karın gelgiti gibi tutkularına kapılmış Kırالیçenin); ve kimi kez götürüp bir ku-

maş parçasını yüzüne, açık ve sakıntılı düşüncelerini sorguya çeker, okur-yazar bir ulus gibi kıyısında korkunç çürümelerin... Başkaları ışıktaki gördüler onu, kendi soluğunu kollarken, gözetleyen adam gibi bir yer arısını; ya da yerleşip mimozalı gölgeye, diyen biri gibi, yarı doğmuş aya «Getirsinler — uyanığım, hiç de uykum yok — getirsinler bana şu en eski Olaylar kitabını... Tarihten başka, kokusunu da severim o keçi derisinden yapılma büyük Kitapların (hiç de uykum yok).»

«... Alnının işareti altında böylece, ölümsüz gölgeler tutmuş kirpiklerini, sakalıysa bir bilgelik çiçektozuyla pudralı, arıları sezinlemiş Prens o pek kokulu, mor ağaçtan iskemlesinde, uyanık durur. Görevi bundadır işte. Ve başka şeyi de yoktur aramızda.»

Böyle konuşarak, çene çalarak, kuşatırlar adını. Bense, topladım da katırlarımı, o kızıl topraklar ülkesine, yurduna giriyorum. Sungularım var ona ve suskun bir kaç sözüm.

— Kıraldan söz ediyorum, uykusuz gecelerimizin süsü, onursuz bilgenin onuru.

Geleceğim gene her mevsim, elimde bir yeşil ve geveze kuş. Suskun Prense dost. Duyurulmuştur gelişim ırmak ağzlarına. Kıyı adamlarıyla bana bir mektup iletir

«Prens dostluğu ! Tez ol... Belki malı mülkü paylaşılacak. Güveniyse, yeğ tutulan bir yemek gibi... Bekliyeceğim seni her mevsim en yüksek kabarmasında denizin, tasarılarını so- ruşturarak o kıyı ve deniz adamlarından... Savaş, alışveriş, dinsel borçların temizlenmesi olağan nedenidir uzak gezile- rin uzak, nedensiz gezileri seversin ya sen. Bilirim bu ruh işkencesini. Öğreteceğim sana kaynağını sendeki ağrının. Tez ol.

«Çoğaldı mı bilgin çoğalmadı mı, bunu da araştırmak dü- şüncesindeyim. Yolu üstünde bir kovanlı ağaç buldu mu bala hak kazanan biri gibi, devşireceğim ben de meyvesini bilgeliğinin; öğütünden yararlanacağım Yeryüzünün o bü- yük kuraklık akşamlarında, birtakım us olaylarından konuşa- cağız. İnandırıcı ve az güvenilir şeylerden. Ve göneneceğiz o bitmez istekleriyle usun... Ne var ki yol uzundur bir soy- dan ötekine başka işlerim var benimse. Tez ol ! beклиyo- rum seni !.. Tut yolunu bataklıkların ve kâfur ormanlarının.»

Böyle mektubu. Bir bilge mektubu. Yanıtımsa şu

«Saygı Prense adı altında ! İnsanın gidişi karanlık. Çok

değil üstünlüğe erişen. Yeryüzünün o büyük kuraklık akşamlarında, söz edildiğini duydum dünyanın bu geçesindeki senden, övgü hiç de zayıf değildi. Ulu bir ağacın gölgesi oluyor adın. Tozdan adamlara söz ettim ondan, yollarda ve serinlediler ondan.

«Diyeceğim şu da var sana

«Haberliyim bildirinden. Dostluksa gönenç vermiştir, bir hoş kokulu yapraklar armağanı gibi serinliyor yüreğim ondan... Deniz suyunu derinden ırmaklara süren Kuzey-Batı yelince (içme suyu bulmak içinse tâ akıntıların başına çıkmak gerekir), bir yazgı sana doğru götürüyor beni. Tez olacağım, çiğneyerek uyarıcı yaprağı.»

Böyle, yol alan mektubum. Şimdi beni bekler o, oturup gölgeye eşğinde...

*

— Kıraldan söz ediyorum, uykusuz gecelerimizin süsü, onursuz bilgenin onuru.

Oturmuş eşğinde gölgeye, kupkuru böceklerin uğultusunda. (Kim susturulsun ister yapraklar altındaki bu övgü ?) Değil kısır eşğinde, iyi sözcüklerle çiçeklenip daha çok, ve gülmesini bilerek iyi bir sözcükten,

oturmuş, iyi öğütlerle eşik oyunlarına, kaşıyarak bilgeligi ve yürek temizliğini baş mendili altında (ve sallama sırası onda zarı, aşığı, bilyeleri)

eşğinde onu bir şaşırttım ki, gün batarken, arasında o yüksek, o bakırdan tükürük hokkalarının.

Ve yerinden kalktı işte ! Ve ayakta, atalarla ağır o süt çocuğu Kraliçelerin, baştan başa altına bürünüp gelişimle, ve gerçekten inip bir basamağı, iki basamağı, belki daha çok, diyerek «Ey Yolcu...», hiç görmedim mi beni karşılamaya çıkışını ?... Ve okur-yazar kalabalığının üstünden, bir gülüşün sorgucu bana yol gösteriyor yanına varınca-ya dek.

O sırada kadınlar oyun araçlarını, aşığı, zarı topladı «Yarın konuşuruz seni getiren nedenleri...»

Sonra muhafızlar geldi arkadan; yerlerine yerleşmişler, ve yıkanmışlar; gece kalmak üzere kadınlara peylenmişlerdi «Hoş bakıla çözükle hayvanlara...»

Ve gece buralara alıştığımızdan erken gelmede. Hayvanlar böğürüyor aramızda. Kapılarımızın önündeki pek büyük alanlardan geçip gittiler bir patika boyunca. Serinliğin ayak izleri açıyor yollarını bize dek. Ve bir kımtltı başlıyor otun tepesinde. Arılar ayrılıyor mağaralardan aramak üzere en yüksek ağaçları ışıkta. Alınlarımız açıldı, kadınlarsa başlarının üstüne kaldırdılar saçlarını. Ve sesler gelip gidiyor akşamda. Yeryüzünün bütün sessiz yolları açık. Ezdik bu yağlı bitkileri. Irmak kabarcıklarıyla dolu, ve akşam kanatlarla dolu, gök bir gündüzsafasının pembe kökü renginde. Artık ne iş görmenin düşünöldüğü var ne sayı saymanın, ama güçsüzlük sarıyor en sağlamın üyelerini; bu saatten daha uzun saat görmedik biz...

Uzakta ak topraklı ölkeler, ya da kayağantaşlı. Düşük uygarlık insanları dolaşıyor dağlarda. Ve yönetim içredir öлке... Parlıyor Çatısının altında lâmba.

*

— Kıraldan söz ediyorum, uykusuz gecelerimizin süsü, onursuz bilgenin onuru.

NAİBİN ÖYKÜSÜ

*Yendin ! yendin ! Ne güzeldi kan, ve el
ki silerdi bir kılıcı iki parmakla !... Önceydi
gökteki aylarca. Ve sıcak sarmıştı bizi. Aklıma geliyor o
kaçışan kadınlar yeşil kuşlu kafeslerle; alay eden sakatlar;
ve yuvarlanmış sessiz kişiler en büyük gölüne bu ülkenin...;
çitler arkasından savuşan peygamber, tek gözlü bir deve üstünde...*

*Ve akşam boyu, dört bir yanına ateşlerin, sıraladılar en
ustalarını*

flâvta ve üçkenle bir şarkı çalabilenlerin.

*Ve odun yığınları çöküyordu insan meyvesiyle yüklü. Ve
çıplak yatıyordu Kırallar ölümün kokusunda. Ve yüksek ısı
bırakınca kardeş küllerini,*

*biz de şu ak kemikleri topladık işte,
katkısız şarapta yüzen.*

VELİAHTIN ŞARKISI

*Onur veririm canlılara, aranızda yüzüm var.
Biri konuşuyor sağımda gürültüsüyle ruhunun,
biri de gemilere biniyor,
mızrağına dayanıyor Atlı su içmek üzere.
(Gölgeye çekin, eşiğine, boyalı iskemlesini yaşlının.)*

*

*Onur veririm canlılara, aranızda evincim var.
Deyin de kadınlara emzirsinler,
emzirsinler yeryüzünde şu incecik duman ağını...
Ve kişi yürür düşlerde ve yol alır denize doğru
ve duman yükselir kıyı burunlarından.*

*

*Onur veririm canlılara, aranızda evincim var.
Köpekler, hoş! köpeklerim, sizleri ısıklıyoruz...
Onurlarla yüklü ev de, sarı yıl da yapraklar arasındaki
ne az şeydir insanın yüreğinde bir düşündü mü
bütün yolları dünyanın besleniyor elimizde !*

NİNNİ

*İlkdoğan-Kız — asmakuşu mevsimi,
İlkdoğan-Kız — çiçekli darı,
Ve nice flüt mutfaklarda...
Uluları almış bir üzüntü
Kızlara kalınca yayları.*

*Toplanacak savaş kurulu,
Ve nice bilgi taraçalarda...
İlkdoğan-Kız, balkın üzüntüsü,
Tanrılar sarnıçlarda söylenir,
Susar mutfaklarda kadınlar.*

*Üzerdi rahiplerle kızlarını,
Üzerdi mühür muhafızlarını
Ve hesaplarını gök-bilimcinin
«Bozacak mısınız düzeni, sırayı ?»
İşte düzeltilmesi gereken yanlış.*

*Kıraliçenin tez kesilmiş sütünden,
Sütleğenin tez övülmüş sütüyle,*

Dudak bükmeğin Ululara artık
Darı üzerine, bal üzerine,
Dirilerin dilenme keşkülü üzerine...

Eşekçi ağlardı kaplamalar altında,
Bir elde kuş, bir elde ağustos böceği
«Güzel kafeslerim, güzel kafeslerim,
Ve tulumlarımın kar suyu
Ah ! kimin olacak, Ulular kızı ?»

*

Balsamlandı, yıkandı altında,
Kara taşlar içindeki mezara kondu;
Akikler yerine, güzel havada,
Cırcır böceği kafesleriyle
Ve sıkıntı güneşiyle Kıralların.

Eşekçi gitti, çıkageldi Kıral !
«Boyansın oda canlı bir renge
Ve erkek çiçek Kıraliçeler alnına...»
Gördüm, dedi asmakuşu, düşünün
Yaşı küçük yüz kıraliçenin.

Ağla, eşekçi, şakı, asmakuşu,
Kapalı kızlara küplerde
Bal içinde ağustos böceği gibi,
Cansız flütlere mutfaklarda
Ve taraçalardaki nice bilgiye.

*

Bir düş vardı, bir oğlak yalnız
— Aynı sütü emmiş bir kız bir oğlak —

*Yalnız yaşı bir Kadının sevgisi.
Altın iç donları papazlara gitti,
Ak yaşmaklarıysa yaşı Kadına...*

*O pek yaşı kadın balkondaki
Salıncaklı hezaren iskemlesinde,
Ve en güzel havada ölecek olan
Dış mahallesinde yeşil kilin...
«Şakiyin, Kırallar, doğacak oğulları !»*

*İrmik gibi ak salonlarda
Toprak ekmeklerini dizer Yazıcı.
Gene düzen bulur ulu Kitaplar.
Asmakuşu ve oğlak içinse
Bir göz atın Ahçıbaşına.*

ANABASE

ŞARKI

Bir tay doğuyordu tunç yapraklar altında. Acı, etli meyveler koydu bir adam ellerimize. Yabancı. Geçiyordu. Ve gönlümü açan uğultusu başka illerin işte... «Esenliyorum sizi, kızım, en büyük ağacı altında yılın.»

Çünkü güneş giriyor Aslan Burcuna, Yabancıysa parmağını ölülerin ağızına koydu. Yabancı. Gülüyordu. Ve söz ediyor bize bir ottan. Ah ! nice bir esinti illerde ! O ne erinçtir öyle yollarımızda ! ne tatlıdır borazan bana, ve tuzağında kanadın o bilgili tüy !... Ruhum, yetişkin kız, bizimkilere benzemez halleriniz vardı sizin.»

Bir tay doğuyordu tunç yapraklar altında. Bu acı, etli meyveleri koydu bir adam ellerimize. Yabancı. Geçiyordu. Ve işte bir büyük gürültü bir tunç ağaçta. Zift ve güller, armağanı şarkının; Gök gürlemesi ve flütler odalarda ! Ah !

*nice bir erinç yollarımızda, ah ! yıldaki nice bir öykü, ve
Yabancı hep kendi halleriyle yeryüzünün tüm yollarında !...
«Esenliyorum sizi, kızım, en güzel elbisesi altında yılın.»*

ANABASE

I

Üç büyük mevsim üzre yerleştim de yüzakıyla, iyice seziyorum o yaşamı kurduğum yeri.

Sabahleyin silahlar da güzel deniz de. Atlarımıza verilmiş bademsiz yeryüzü

bu bozulmaz göğü sağlıyor bize. Ve güneşin hiç adı yok ya, aramızda gücü

ve deniz sabahleyin bir us büyüklenmesi gibi.

Ey güç, şakıyordun gececil yollarımızda !... Yalın sabah yarılarında ne biliriz düş üzerine, ağabeyimiz üzerine ?

Gene bir yıl aranızda ! Tohumun sahibi, tuzun sahibi, ve doğru teraziler üzerindeki devlet !

Seslenmiyeceğim bir karşıyaka adamlarına. Çizmeyeceğim büyük

kent mahallelerini bayırlar üzerine şekerile mercanların. Gene de istekliyim aranızda yaşamaya !

Eşiğinde çadırların tüm görkem ! gücüm aranızda ! ve bir tuz gibi katkısız düşünce açıyor oturumunu gündüzde.

Oysa pek sık uğruyordum kentine düşlerinizin ve ıssız pazarlarda ruhumun yalın ilişkilerine kalkışıyordum, aranızda görünmez ve rüzgârda bir diken ateşince sık.

Ey güç, şakıyordun göz kamaştırıcı yollarımızda !... «Tadındadır tuzun bütün us mızrakları... Tuzla canlandıracağım ölü ağızlarımı isteğin !

Her kim ki, susuzluğu överek, içmemiştir suyunu kumların bir tolgadan,

ona az güvenirim ruh ilişkilerinde...» (Ve güneşin hiç adı yok ya, aramızda gücü.)

İnsanlar, her türlü tutum ve toz kişileri, alışveriş ve boş zaman kişileri, sınır kişileri ve başka yer kişileri, belleğinde bu ülkelerin ey ağırlıkları az kişiler; vadilerin ve yaylaların ve kıyılarımıza borçlu bu dünyadaki en yüksek bayırların kişileri; im ve tohum sezinleyiciler, ve Batı yellerinin günah çıkartıcıları; iz ve mevsim sürücüler, çadır toplayıcılar ağaran tanın ince yelinde; ey su gözleri arayıcılar kabuğu üstünde dünyanın; ey arayıcılar, ey bulucular nedenlerini başka yerlere gitmenin,

alıp satmazsınız en keskin tuzu, sabah sabah, sezinlenişinde kırallıkların ve dünya dumanlarına yüksek yüksek asılmış ölü suların, uyarırken sınırlarda sürgün davulları esneyen sonsuzluğu kumlarda.

Yalın elbiseyle aranızda. Gene bir yıl aranızda. «Görkemim denizlerde, gücüm aranızda !

Bu yazgımıza adanmış esintisi başka kıyıların ve, taşıyan öteye zaman tohumlarını, kendi sivri ucu üzerindeki bir yüzyılın ışıltısı terazi kollarında...»

*Asılmış bilgiler tuz buzullarına ! Şiirin kurulduğu alnım-
daki duygun noktada, yazıya geçiriyorum bu bütün bir halk
şarkısını, en esrik,
ölümsüz gemiler çekerek tersanelerimize !*

Sık uğranmış ülkelerde en koyu sessizlikler, öğleyin çekirgeler uğrağı ülkelerde.

Yürüyorum, yürüyorsunuz yüksek bayırları oğulotlu bir ülkede, kurumaya serildiği Ulular çamaşırının.

Atlıyoruz elbisesi üzerinden Kırالیçenin, her yanı tenteneli iki çiğ renkte şeritle (ah ! kadın terindeki ekşi su nasıl da bilir leke bırakmayı bir elbiseye tam koltuk altında !).

Atlıyoruz elbisesi üzerinden Kızının, her yanı tenteneli iki çiğ renkte şeritle (ah ! kertenkelenin dili nasıl da topluyor karıncaları tam koltuk altında!).

Ve belki gün batmaz tek bir erkek bile yanmadan bir kadınla kızı uğruna.

Soysun ölülerin bilgiç gülüşü bu meyveleri bize !... Ne demek ! yok mu iyilik yaban gülü altındaki dünyada ?

Geliyor, dünyanın bu yakasından, büyük bir mor kötülük sular üstünde. Rüzgâr uyanıyor, deniz rüzgârı. Ve çamaşır gidiyor ! üstü başı yırtık bir papaz gibi...

III

Adam dışarı çıkıyor arpa biçmeye. Bilmiyorum çatımda hangi güçtür konuşan. Ve bu kırallar kapımda oturmuş işte. Ve Elçi yemek yiyor sofrasında Kıralların. (Buğdayımla beslesinler onları !) Ağırlıklar, ölçüler Denetleyici iniyor o tumturaklı ırmaklardan her türlü böcek kalıntılarıyla
ve sakalındaki saman dölütleriyle.

Git ! şaşıyoruz biz sana, Güneş ! Ne yalanlar söyledin bize !... Ayaklanmalar, geçimsizlikler kışkırtıcı ! hakaretler ve rezaletlerle beslenmiş, ey Sapan Atıcı ! bademini çatlat gözümün ! Yüreğim cıvıldadı sevinçten parlaklığında kirecin, kuş ötüyor «ey yaşlılık !...», yataklarındadır ırmaklar kadin çığlıkları gibi ve bu dünya daha güzel
kırmızıya boyanmış bir koç derisinden !

Ha ! öyküsü daha geniş duvarlarımızdaki bu yaprakların, ve su düşlerdekinden daha durulmuş, teşekkürler, teşekkürler olsun ona kendini kılmadığından bir düş ! Ruhuma yalanlar üşüşmüş, güzel konuşmağa yatkın bir yaman, bir ye-

ğın deniz gibi ! Ağır koku sarıyor beni. Ve kuşku yükseliyor gerçekliği üzre nesnelerin. Ama bir yeğleyen adam varsa hüznünü sevimliye, onu gündüze salsınlar, ve bana kalırsa öldürsünler onu, yoksa

kopar bir ayaklanma.

Daha doğrusu haber veriyoruz sana, Güzel Konuşmacı ! sayıya gelmez kazançlarımızı. Boğazlardaki suçlu denizler daha dar bir yargıdan taşımaz izler ! Ve bir şaraptan esriyen kişi, taşıyarak yavuz yüreğini ve bir kara sinekli çörek gibi vızıldayarak, şunları söylemeğe koyuluyor «... Güller, o lâl rengi zevk gönlümce engin yeryüzü, ama kim sınır çizecek bu akşam ona ?...» Ve filânca oğlu falanca, zavallı kişi,

geliyor erkine imlerin ve düşlerin.

«Çizin de yolları yürüyüp gitsin insanları her soyun, göstererek o sarı topuk rengini prensler, bakanlar, genizden sesli kaptanlar; büyük işler yapmış kimseler, düşlerinde şunu bunu görmüş kimseler... Kadın zevkine karşı yasalarından vazgeçti papaz hayvanlar uğruna. Dilbilimciyse tartışmalarına açık havada yer seçti. Terzi yaşlı bir ağaca asıyor pek güzel bir kadife elbiseyi. Ve belsoğukluğuna tutulmuş adam çamaşırını yıkıyor temiz suda. Dışkısını yakıyorlar sayrının ve kokusu ulaşıyor peykesindeki kürekçiye, hoş geliyor ona bu.»

Adam dışarı çıkıyor arpa biçmeye. Ağır koku sarıyor beni, ve Cebel'dekinden daha temiz su çıkarıyor bu bir başka çağın gürültüsünü... En uzun gününde kel yılın, överek otlarla kaplı toprağı, bilmem ki ardımsıra hangi güçtür yürüyen. Ve kumun ve sidiğın ve topraktaki tuzun altındaki ölü-

lerden ekin zarı yapıldı da tanesi kuşlara verildi işte. Ve ruhum, uyanık ruhum bekliyor büyük gürültülerle kapılarında ölümün — Ama söyle Prense de sussun ucunda mızrağın aramızdaki

o at kafası!

*Budur gidişi dünyanın ve iyi şeylerden başka ne derim
buna — Kurulması kentin. Taş ve tunç. Böğürtlen ateşleri
tan ağarırken*

*soydu o büyük
yeşil ve yağlı taşları tıpkı temelleri gibi tapınakların,
ayakyollarının,*

*ve denizde ulaşan gezgin dumanlarımıza gördü ki toprak,
doruğa dek, görüntü değiştirmişti (açıktan görülmüş o geniş
anız yanıklarıyla ve dağa döşenmiş su borularıyla).*

*Böylece kent kuruldu ve yerleştirildi sabah olunca du-
daksı harfleriyle temiz bir adın. Konaklama yerleri kalkıyor
tepelerden ! Ve bizler ki ordayız odun geçitleri üstünde,
çıplak başımızla ve çıplak ayaklarımızla serinliğinde
dünyanın,*

*ne gülüyoruz, ne diye gülüyoruz, oturduğumuz yerden, ka-
raya çıkmasına katırların, kızların ?*

*ve diyecek neyimiz var, tan ağardıktan beri, yelkenler
altındaki bütün kalabalığa ? — Un taşımalar !... Ve İliyon'-
dan daha yüksek gemiler o göğün ak tavusunun altında,*

aşınca su bölmesini, duruyordu

ölü bir eşeğin yüzdüğü bu ölü noktada. (Sorun yargı altına almak bu solgun, yazgısız, kendi besisularında ezilmiş çekirgeler rengindeki ırmağı.)

Karşı kıyının büyük, serin uğultusunda, demirciler ustasıdır ateşlerinin ! Kamçı şakırtıları boşanıyor yeni sokaklara kapalı felâket arabalarından. Ey katırlar, karanlıkları-mız, o bakırdan kılıç altında ! yumruk düğümlü dört direngen kafa canlı bir demet oluyor gökte. Konut kurucular duruyor bir ağacın altında ve yeni düşünceler geliyor uslarına yer seçimi için. Yapıların amacını ve nasıl kurulacağını öğretiyorlar bana açık alnaç, dilsiz alnaç; kırmızı topraktan geçenekler, kara taştan girişler, ve kitaplıklara açık-gölgeli yüzme havuzları; eczacılık ürünlerine pek serin yapılar. Ve ıslık çalarak anahtarlarının içinde bankacılar geliyor sonra. Ve şimdiden adamın biri türkü söylüyordu tek başına, alınlarına Tanrıların gizyazısını boyayan adamlardan biri. (Bu çöplük dolu mahallede her zaman böcek çıtırtıları !)... Ve yeri değil anlatmanın size bağlantı kurmamızı karşı kıyının adamlarıyla; tulumlar içinde sunulmuş suyu, atlıların ödünç verilisini liman çalışmalarına ve balık sikkesiyle borç ödemiş prensleri. (Maymunların ölümü gibi üzgün bir çocuk — bir büyük güzel kızın ablası — bize bir bildircin sunuyordu pembe atlas ayakkabısında.)

Yalnızlık ! O mavi yumurta büyük bir deniz kuşunun yumurtladığı, ve sabahleyin ıkanmış koylar altın limonlarla ! — Düdü bu dediğim ! Kuş uçu gitti !

Yarınsa bayramlar, bağırtılar, badıç ağaçları dikili yollar ve taşıma işleri, götüren tana büyük parçalarını ölü palmiyelerin, yıkıntılarını dev kanatların Yarınsa bayramlar,

seçilmesi liman görevlilerinin, dış semtlerde ezgiler ve,
ılık kuluçkalığında boranın,
gölgeyle tolgalı sarı kent, pencerelerde kız donlarıyla.

Üçüncü kamer ayında, bekleyenler tepelerin dorukla-
rında katladılar çadırlarını. Bir kadın gövdesi yakıldı kum-
larda. Ve bir adam ilerledi girişine Çölün — babasının mes-
leği şişeler alım-satımı.

Karışmış ruhum için uzak işlere, köpek havlamalarıyla canlanmış kentlerin o yüz ateşi...

Yalnızlık ! delidolu yanlılarımız çok övüyordu bizim tutumlarımızı, ama düşüncelerimiz şimdilik başka duvarlar altında konaklıyordu

«Hiç kimseye beklesin demedim... İğreniyorum hepinizden tatlılıkla... Hem ne demeli bu bizden çıkardığımız şarkıya ?...»

Ölü Denizlere götürülecek bir görüntü kalabalığının sürecüsü, gözlerimizi yıkayacak gece suyu nerde bulunur ?

Yalnızlık !... Yıldız sürüleri geçiyor kıyısından dünyanın, mutfaklara katarak evcil bir yıldızı.

Birleşik Kıralları göğün savaş sürdürüyor çatımda ve, o yukarıların efendileri, yerleştiriyor tepeme otağlarını.

Bir başıma gideyim esintileriyle gecenin, yergici Prenslar arasında, Biélide yıldızlarının düşüşü arasında !...

Sessizce bitişmiş ruh ölülerin ziftine ! İğnelerle dikilmiş göz kapaklarımız ! övülmüş bekleyiş kirpiklerimizin altında !

Gece veriyor sütünü, iyi sakınmalı bundan, ve baldan bir parmak gezinmeli dudaklarında savurganın

«... Kadının meyvesi, ey Sabâlı !...» Ele vererek en az kanağan ruhu ve kalkıp o yalın vebalarından gecenin,

*doğrulacağım düşüncelerimde etkinliğine karşı düşün
geçip gideceğim yaban kazlarıyla, yavan kokusunda saba-
hın !...*

*— Ha ! karangu olmakla yıldız hizmetçiler mahallesin-
de, bilir miydik ki çoktandır bir sürü yeni mızrak*

*kovalıyordu çölde Yazın silis tuzlarını ? «Anlatıyordun,
Tan...» Ölü Denizlerin kıyılarında suyla kutsanış !*

*Sonsuz mevsim içre çırılçıplak yatanlar kalabalıkla kalk-
tılar toprakta — kalabalıkla kalktılar ve çığrıştılar*

*zırvadır diye bu dünya !... İhtiyar göz kapaklarını kımıl-
datıyor sarı ışıktaki; tırmağının üstünde geriniyor kadın;*

*ve yapış yapış tay koyuyor tüylü çenesini çocuğun eline,
daha bir gözünü patlatmayı düşünmeyen çocuğun...*

*«Yalnızlık ! Hiç kimseye beklesin demedim... Canım is-
tedi mi gideceğim oraya...» — Ve giyinip kuşanmış Yabancı
yeni düşüncelerini, yandaşlardan oluyor gene sessizlik
yollarında gözü bir tükrükle dolu,*

*kendisinde yok artık insan özü. Topraksa kanatlı tohum-
larıyla, kendi tasarılarındaki bir ozan gibi, yolculuktadır...*

Büyük, savaşsever hükümetlerimizin biz Uluları, bir esintiye bürünmüş güzel kokulu kızlarımızla, o kumaşlarla, yerleştirdik yüksek yere mutluluk tuzaklarımızı.

Bolluk ve erinç, mutluluk ! Daha uzun süre bardaklarımız, ki içerlerinde buz şakıyabilirdi Memnon gibi...

Ve yolundan şaşırtıp bir şimşekler çatışmasını taraça köşelerinde, görevli kızların ellerindeki büyük altın tepsilerden, biçerlerdi dünyanın sınırlarındaki kumların boğuntusunu.

Bu bir esintiler yılıydı Batıdan gelen ve, karataştan saf-rayla dolu çatılarımızda. kendilerini enginin tadına vermiş bir canlı yelkenler söyleşisiydi. Deniz burunları boyunca atlılar, baskınına uğrayıp ışık saçan kartalların ve mızraklar ucunda besleyerek o yalın sert değişimini güzel havanın, denizlerde yayıyorlardı bir kızgın olayı

Elbette ! insanlar için bir öykü, insanlar için bir güç şarkısı, bir deniz ürperişi gibi demirden bir ağaçta !... başka kıyılar üzre verilmiş yasalar, ve kadın kadına evlilikler ko-kuşmuş topluluklarda; güneş baskını altında haraç mezat satılmış büyük ülkeler, barışa kavuşmuş yüksek yaylalar ve güllerin görkemli kokusunda satışa çıkarılmış iller...

Onlar ki doğarlarken hiç sezmediler böyle bir koru, ne işleri var aramızda ? ve olacak şey midir canlılara ilgi kur-

maları ? «Yokluğa egemen olmak sizin işiniz, benim değil...» Biz ki oradaydık, olağanüstü raslantılar ürettik sınırlarda, ve taşıyarak bizi eylemlerimizde ta sonuna güçlerimizin, aranızda sevincimiz pek büyük bir sevinç oldu

«Tanıyorum yamaçlarda yerleşmiş bu soyu ekin tarla-
larında atlarından inmiş bu adamları. Varın deyin onlara
sonsuz tehlikesi koşuyor bizimle ! ölçüsüz ve sayısız eylem-
lerin, güçlü ve savurgan istemlerin ve bağdaki bir salkım
gibi yetkindir insanın gücü... Varın ve deyin iyice yavuz-
luk alışkanlıklarımız, yetingen ve yüğriik atlarımız nal çivi-
leri üstünde başkaldırmanın ve sezilmiş tolgalarımız günün
çılgnlığınca... O tükenmiş ülkelerde alışkılara yeniden ka-
vuşulsun da, ötücü kuşlar gibi kafeslere konulup bir araya
getirilsin de nice bir aile, görün bizi, davranış biçimlerimiz-
de, ulusları büyük sundurmalar altına devşirici bizleri, biz
mühür okuyucuları yüksek sesle, ve altında yasalarımızın
bütün dilleri konuşan yirmi halkı...

«Ve bilirsiniz çoktandır öyküsünü zevklerinin ölümsüz
yollardaki yoksul kaptanları, bizi esenlemeye gelen kala-
balık ünlüleri, yılın bütün erkek topluluğunu değnekler üs-
tündeki tanrılarıyla, ve Kuzey kumlarındaki düşük prensleri,
inançlarının güvencesini bize dağıtan haraç ödeyici kızla-
rını, ve diyen Efendiyi malıma güvenirim ben...

«Ya da anlatırsınız onlara barış olaylarını yağmalan-
mış mutluluk ülkelerinde bir çarşı ve ergen kadınlar koku-
sunu, palmiyeler altında ellenilmiş o sarı sikkeleri, yalın
damgayı, ve yürüyen toplulukları keskin baharat üzre — as-
ker vakıflarını, büyük etki alışverişlerini ırmak sakalların-
da, kızlarının eşğine kurulmuş güçlü bir komşunun sungu-
sunu ve karşılıklı bildirileri altın varaklar üstünde, dostluk
ve sınır çizme anlaşmalarını, halktan halka sözleşmeleri ır-
mak bentleri için, ve toplanmış vergileri esrik ülkelerde !
(sarnıçlar, ambarlar, atlılar için yapılar kuruluşunu — çiğ
mavi kaplamaları ve pembe tuğladan yolları — kumaş yay-

*maları boş zamanlarda, ballı gül re ellerini ve bizim için do-
 an tayı ağırlıklarında ordunun — kumaş yaymaları boş za-
manlarda, ve, aynalarında düşlerimizin, kılıçlar paslandırان
denizi, ve çıkışı, bir akşam     , kıyı illerine, i ten g  ten
uzak yurtlarımıza doğru ve kokular s  r  n    *

*kızlarımıza doğru, ki bir esintiyle yatı tıracaklar bizleri,
bu kumaşları...))»*

*— Böyle arasıra e iklerimiz doluştu bir yadırgı yazgı-
la ve, evecen adımlarında günün, dünyanın bu ge esinden, en
geniş, gücün bırakıp gittiği yerde her akşam, bütün bir def-
neler dullu uyla !*

*Ama akşam, bir menekşe ve kil kokusu, kadınlarımızın
kızları elinde, görmeğe geliyordu bizleri yerleşme ve varlık-
lanma tasarılarımızda*

ve durgun yeller konuk ediyordu ıssız körfezlerin dibinde.

Yerleşip kalmıyacağız bu sarı topraklarda, zevkimizde...

İmparatorluktan daha engin Yaz asıyor uzayın levhalarına kat kat iklimler. Engin toprak dopdolu yuvarlıyor harmanında solgun korunu küller altına. — Kükürtle bal renginde, ölümsüz nesneler renginde, o bütün otlarla kaplı yer-yüzü tutuşup samanlarında başka kışın — ve yeşil süngerinden tek bir ağacın gök çekiyor mor özsuyunu.

Mikalı taşlardan bir yer ! Yok yalın bir çekirdek sakallarında yelin. Ve ışık bir yağ gibi. — Yarığından göz kapaklarının tepeler zincirine katarak kendimi, biliyorum solungaçlarla benekli taşı, oğullarını sessizliğin ışık kovanlarında; ve kaygılanıyor gönlüm bir çekirgeler topluluğundan...

Mor yara izleriyle dikili, kırkım altında tatlı, dişi develer, o tepeler yürüsün gitsin ürünleri altında ekili göğün — gitsin ovanın solgun kızışmaları üstünde sessizce; ve çöke-rek sonunda, düş dumanları içinde, ölü toprak tozlarıyla halkların ortadan kalktığı yerde.

Bunlar büyük, düz çizgiler ki gider mavileşmelerine var olmayan bağların. Toprak ikide bir büyütür orda bora me-

nekşelerini : ve bu kum dumanlarını ki kalkarlar ölü ırmaklar yerine, etekleri gibi yol alan yüzyılların...

Daha alçak sesle ölümler için, daha alçak sesle gündüzde. İnsan yüreğindeki bunca tatlılık yanılabilir mi bulmakta ölçüsünü ?... «Sana söylüyorum, ruhum ! — büsbütün karanlığa gömülmüş ruhum bir at kokusundan !» Ve birtakım büyük kara kuşları, Batıya yol alırken, benziyorlar o bizim deniz kuşlarımıza.

Öyle solgun göğün doğusunda, mühürlü bir kutsal yer gibi çamaşırlarıyla körün, düzenleniyor durgun bulutlar, döndükleri yerde kâfurdan ve boynuzdan yengeçburçlarının ... Bir esintinin bizimle tartıştığı dumanlar ! yeryüzü her şeyi bekliyor o böcekten sakallarına, yeryüzü yaratıyor tansıklar !...

Ve öğleyin, hünnap ağacı bir çatlatınca temelini mezarların, göz kapaklarını örtüyor insan ve serinletiyor ensesini çağlarda... Ölü tozların yerinde düş atlıları, ey gereksiz yollar ki bir esinti taraz taraz uçurur bizlere dek ! nerde bulunur, nerde bulunur saklayacak savaşçılar düğünlerindeki ırmakları ?

Yeryüzünde yürüyen o büyük suların uğultusuyla, bütün tuzu yeryüzünün titreyiyor düşlerde. Ve apansız, ah ! apansız ne istiyor bizden bu sesler ? Kaldırın bir aynalar halkını ırmakların kemik yığınlarında, yeniden yargılansınlar yüzyılların bileliğinde ! Kaldırın övüncüme taşları, kaldırın sessizliğe taşları, ve korunmasına bu yerlerin yeşil tunçtan atlıları sınırsız yollarda !...

(Yüzümden gölgesi geçiyor büyük bir kuşun.)

Kısrak satışları üstüne yasalar. Gezgin yasalar. Ve biz kendimiz. (İnsanların rengi.)

Yoldaşlarımız bu yüksek, yol alan kasırgalar, yürüyen su saatleri yeryüzünde,

ve görkemli sağnaklar, şaşırtıcı bir özden, tozlar ve böceklerle dokunmuş, kovalayan halklarımızı kumlarda vergi yükümlülüğü gibi.

(Yüreklerimiz oranında tükendi gitti nice bir yokluk !)

İlerleme verimsiz olmadı koşumsuz hayvanların yürüyüşünde (ağabey gözlü temiz atlarımızın), üstlenilmiş çok şey ruhun karanlıkları üzre — dinlenceli çok şey ruhun sınırları üzre — sapan ıslıklarında büyük Selösid öyküleri ve açıklamalara bırakılmış yeryüzü...

Başka şey bu gölgeler — yeryüzüne karşı gökyüzü yolsuzluğu...

Arasıra kinlerin isketeler gibi şakıdığı kimi insan soyları

içindeki atlılar, kaldıracak mıyız kırbacı mutluluğun iğdiş sözcüklerine ? — İnsan, tart buğdaya vurulmuş ağırlığını. Benim ülkem değil böyle bir ülke. Dünya bana ne verdi bu ot kımultısından başka ?...

Kuru Ağacın dediği yere değin
ve bana gösteriyor aç şimşek bu Batı illerini.
Ama ötededir en büyük dinlenceler, ve bir büyük
anısız otlar ülkesinde, ilintisiz ve kutlanmasız, ateş ve
tan çeşnisi olmayan yıl. (Kurban edilişi sabahta bir kara ko-
yun yüreğinin.)

Yolları dünyanın, biri sizleri izler. Yeryüzünün bütün im-
leri üzre yetke.
Sen ey sarı rüzgârdaki yolcu, ruh tadı !... ve tohumunda,
dersin, hint sarmaşığının, ezsinler onu ! esritici erdemler
var.

Büyük bir yavuzluk ilkesi buyuruyordu törelerimize.

Uzun bir süreden beri gidiyorduk ya Batıya, ne biliyorduk ölümlü

şeyler üstüne ?... Ve ayaklarımızda ilk dumanlar apansız.

— Genç kadınlar ! ve havası bir ülkenin burcu burcu onlarla yalnız

*

«... Bildiriyorum sana zamanlarını bir büyük sıcaklığın ve farfara dulları bir ölümler yok olması üstüne.

Onlar ki kocadılar bakımı ve kullanımında sessizliğin, oturup yükseklerde, baktılar uzun uzun kumlara ve göz alıcılığına gündüzün yabancı koylarda;

ama kadınların böğründe zevk oluşuyor, ve kadın gövde-lerimizde var gibi bir maya kara üzümünden, ve soluk aldırıcak vakit yok kendimize.

riyorum sana zamanlarını bir büyük kayırma-klar mutluluğunu düşlerimizde.

ilirler kaynakları bizimledirler bu sürgünde;

onlar ki bilirler kaynakları diyecekler akşam üzeri bize sıkarak hangi eller altında böğürlerimizin asmasını

bir tükürkle dolar gövdelerimiz ? (Ve kadın yatmıştır erkekle ot içine; ayağa kalkar, gövdesinin çizgilerine çekidüzen verir, ve çekirge uçup gider mavi kanadıyla.)

«... Bildiriyorum sana zamanlarını bir büyük sıcaklığın, aynı yolla gece de, köpek havlayışları altında, çıkarıyor zevkini kadınların böğründen.

Ama Yabancı yaşıyor altında çadırının, saygı görüp sütlerle, meyvelerle. Kendisine temiz su getiriyorlar yıkaması için ağzını, yüzünü ve erkeklik organını.

Onu geceleyin iri, kısırağımsı kısır kadınlara çekiyorlar (ha ! gündüzde en gececil !). Ve belki benden de çıkaracak zevkini. (Tavırları nedir bilemem kadınlarla oldu mu.)

«...Bildiriyorum sana zamanlarını bir büyük kayırmanın ve kaynaklar mutluluğunu düşlerimizde.

Aç ağzımı ıskta, bir bal yeri gibi arasında kayaların, ve kovulmuş olayım varsa kusurum ! yoksa

gideyim çadır altına, gideyim çıplak, yanına testinin, çadır altına,

ve mezar köşesine yoldaş olan beni dilsiz göreceksin çok zaman ağaç-kızı altında damarlarımın... Bir üsteleme yatağı çadır altında, yeşil yıldız testide, ve olayım gücünün altında ! çadırın altında hiç bir hizmetçi serin su testisinden başka ! (Bilirim çıkmayı erkence uyarmadan yeşil yıldızı, eşikte çekirgeyi ve havlamasını tüm yeryüzü köpeklerinin.)

Bildiriyorum sana zamanlarını bir büyük kayırmanın ve mutluluğunu akşamın ölümlü göz kapaklarımız altında...

ama şimdi gene gündür başlayan !»

— *ve dinelip gündüzün parlak dilimi üstünde, ölümden
daha duru bir ülkenin eşiğinde,
kızlar işiyordu sıyrıp boyalı bezini fistanlarının.*

Seç kocaman bir şapka, ayartıcı şeritiyle. Bir yüzyıldan çekiliyor göz ruh taşralarına. Çiğ tebeşir kapısından görülüyor ovadaki şeyler canlı şeyler, ey üstün şeyler !

tay kurban edişler çocuk sinleri üstünde, arınması dulların güller içinde ve birikişleri yeşil kuşların avlularda yaşlılar onuruna;

görüleşi, işitileşi çok şey yeryüzünde, canlı şeyler aramızda !

bayram törenleri açık havada yıldönümleri için büyük ağaçların ve saygı göstermeler bir su birikintisine topluca; kesin değirmilikte, kara taşlardan armağan yazıları, su kaynakları bulmalar ıssız yerlerde, kumaş adamlar tanrıya, sırikar ucunda, yaklaşırken geçitlere, ve yaman alkış haykı-haykırışları, duvarlar altında, erginlerin sakatlanışına güneşte, halka gösterilişine düğün çamaşırlarının !

daha nice şeyler yukarsında şakaklarımızın hayvan yaralarının tımarı dış mahallelerde, kaynaşması insanların kırkımçıları, kuyucuları ve iğdişçileri karşılarken; ekin biçmelerin yelinde açıktan kazançlar ve havalandırılışı otların, dirgen uçlarıyla, dam üstlerinde; yapılışı surların pembe ve

pişmiş topraktan, et kurutma yerlerinin sundurmalarda, papazlara, kaptanlara yarar geçeneklerin; uçsuz bucaksız baytar avluları; bakım çalışmaları katırcılara yarar yollarda, boğazlardaki zikzak yollarda; boş yerlere ev kurmalar hacılar için; kervan gelişleriyle ilgili yazışmalar ve kollayıcılık izinleri sarraf mahallelerinde; doğan halk sevgileri saçak altında, kızartma kapları önünde; protesto edişler alacak senetlerini; ortadan kaldırışlar akşar hayvanları, ak kurtları yer altındaki, böğürtlen ve diken ateşlerini ölümün kirlettiği yerlerde, yapımı bir güzel ekmeğin arpa ve susamdan; ya da kıvil buğdaydan; ve her yerde insanların dumanı...

ha ! insanların her türü kendi yolları ve tutumlarında böcekler, su yemişleri yiyiciler; yakılar, zenginlikler taşıyıcılar ! çiftçi ve soylu genç, iğneci ve tuzcu; baş alımcı, demirci; şeker, tarçın, kalp gümiştten su bardakları ve boy-nuzdan lâmba satıcılar; yontan kimse deriden bir elbise, ağaç içine sandal ayakkabılar ve zeytin biçimi düğmeler; süren kimse toprağı; ve mesleğı olmayan kişı doğanlı kişı, flütlü kişı, arılı kişı; keyiflenen kimse sesinin çınlayışından, iş edinen kimse bir yeşil taşa bakmayı; yakan, keyfi için ağaç kabuklarından bir ateşi damında; seren, toprakta kokulu yapraklardan bir döşek, orda yatan ve dinlenen; yeşil çiniden nakışlar düşünen kaynak suyu havuzlarına; ve yolculuklar etmiş kimse ve yeniden çıkmayı kuran; yaşamış kimse yaman yağmurlu bir ülkede; oynayan zarlar, aşık-lar, hokkabazlık oyunları; ya da yaymış olan yere hesap çizelgelerini; görüşleri olan kimse bir su kabağını kullanmadı; sürükleyen kimse ölü bir kartalı bir dallar yükü gibi ardında (ve oklara takılmak üzre verilmiştir tüy, satılmamıştır), devşiren kimse bir odun gemisinden çiçektozunu (ve zevkim, der, bu sarı renkte); yiyen kimse çörekler, kurma kurtları, ağaççilekleri; seven kimse tadını tarhun otunun; gören kimse düşünüy bir biberin; dahası çiğneyen kimse bir taşıl zamkı, götüren bir deniz kabuğunu kulağına, ve sezen

kimse bir deha kokusunu yeni kırıklarında taşın; geçiren kimse aklından kadın tenini, kösnücül kişi; gören kimse ruhunu bir çeliğin ışıltısında; görgülü kişi bilimlerde, özel-adlar-araştırmada; saygın kişi öğütlerde, adlandıran kimse pınarları, iskemleler armağan eden ağaçlara altına, bilgeler için de boyanmış yünlü giysiler; ve mühürleten yol kavşaklarını pek büyük tunç kâselerle susuzluğa karşı; dahası, hiçbir şey yapmayan kimse, ne idiği belirsiz kişi davranışlarından, ve daha niceleri ! bıldırcın toplayıcılar yer kıvrımlarında, devşiren kimseler çalılıklardan yeşil benekli yumurtalar, atlarından inen kimseler toplamak için öteberiler, akikler, soluk mavi bir taş ki yontarlar girişinde dış mahallelerin (kutular, enfiyelikler, süs iğneleri ya da inmelilerin elden ele yuvarladıkları toplar biçiminde); boyayan kimseler ısıklık çalarak çekmeceler açık havada, fildişinden değnekli kişi, hezaren iskemleli kişi, süslenmiş keşiş kız elleriyle ve saliverilen asker ki dikti mızrağını eşığının üstüne bir maymunu bağlamak için... ha ! insanların her türü kendi yolları ve tutumlarında, ve apansız ! çıkıp ortaya akşamlik giysileriyle ve çepçevre kesip atarak öncelikli tüm soruları, yer alan Öykücü sakız ağacının dibinde...

Ey alandaki soykütükleri bilgini ! ne kadar aile ve soyzincirleri öyküsü ? — ve kavrasın ölüm diriye, denildiği gibi çizelgelerinde yasacının, görmediysem her şeyi kendi gölgesinde ve çağına yaraşır kitap ve yıllık ambarlarını, gökbilimcinin mağazalarını ve güzelliğini bir gömütlükler yerinin, pek eski tapınaklarda palmiyeler altındaki, bulunduğu bir katırın, üç aktavüğün — ve gözümün alanından ötede, gizli bir çok eylemi yolda aklımdan çıkmış olan haberler üzerine kaldırılmış konaklama yerlerini, tepelerde halkların yüz-süzlüklerini ve çaylardan geçişleri tulumlar üstünde; bağlılık mektupları taşıyan atlıları, kurulmuş pusuyu bağlarda, girişimlerini yağmacıların boğaz diplerinde ve tarlalar ara-

sında manevraları bir kadın kaçırmak için, pazarlıkları ve kötülük tuzaklarını, ormanda hayvanların çiftleşmesini çocuk gözleri önünde, ve iyileşmesini yalvaçların ahırlarda, dil-siz konuşmalarını iki kişinin bir ağaç altında...

ama yeryüzündeki insan eylemlerinden yukarda, nice yol alan simgeyi, nice yol alan tohumu, ve mayasızlığında güzel havanın, büyük bir yeryüzü esintisinde, bütün ekin-biçmele-rin tüyünü !...

o dişi yıldızlı akşam saatine, göğün yukarlarında yalın ve rehinli şeye değin...

Ekime elverişli toprağı düş'ün ! Söz eden kim kurmak-tan ? — Gördüm engin uzaklıklarla bölünmüş yeryüzünü ve düşüncem denizciden alınma değil.

ŞARKI

Atım durmuş kumrular dolu bir ağacın altında, öyle pürüzsüz bir ıslık çalıyorum ki, hiç bir sözü tutmaz oluyor kıyılarına karşı bütün bu akarsular. (Canlı yapraklar övünç imgesidir sabahta)...

*

Ve üzgün olsa da kişi, gün doğmadan kalkıyor ve çekine çekine ilgi kuruyor yaşlı bir ağaçla, çenesini son yıldıza dayayıp, görüyor aç göğün dibinde sevince dönüşen o büyük, duru şeyleri...

*

Atım durdu kuğuran ağacın altında, daha da pürüzsüz bir ıslık çalıyorum... Ve erinç onlarla olsun, öleceklerse, ki hiç görmediler bu günü. Ama kardeşim ozandan haberler var. Pek tatlı bir şey yazdı gene. Ve bir iki bilen oldu bunu...

S Ü R G Ü N

*Kumlara açık kapılar, sürgüne açık kapılar,
Anahtarlar fener bekçilerinde, ve çiğnenmiş güneş eşik
taşında*

*Bıraksanız ya bana, ev sahibim, kumlar içindeki cam
evinizi...*

*Alçıdan yaz kargı demirlerini bilemektedir yaralarımızın
içinde,*

*Seçiyorum bir tutuşmuş ve geçersiz yer mevsimlerin ke-
mik yığını gibi,*

*Ve, bu dünyanın bütün kumsallarında, tüten tanrının ru-
hu bırakıp gidiyor yanmaz yatağını.*

*Kasınmaları şimşeğin sevince boğmak içindir Tourida
Prenslerini.*

Adanmadı hiç bir kıyıya, verilmedi hiç bir sayfaya bu şarkının katkısız girişi...

Kimileri kavırıyor tapınaklarda boyalı boynuzunu sunakların

Övüncüm kumlardadır ! övüncüm kumlardadır !... Ve yanılmak değil bu, ey Yabancı,

En çıplak harmana can atmak devşirmek için kumullarında sürgünün yoktan doğma bir büyük şiir, yoktan olma bir büyük şiir...

Vınlayın, ey dünyadaki sapanlar, ötün, ey kavkılar su yüzlerinde !

Kurdum uçurum üstüne serpintiyi de, kumların dumanını da. Sarnıçlarda ve çukur teknelerde yatacağım, Yücelik zevkinin bulunduğu boş ve yavan her yerde.

«... Daha az meltem okşardı Jules'ler soyunu; daha az bağlaşma bulunurdu yüce papazlık kastlarında.

Gittiği yere şarkılarına kumların gidiyor sürgün Prensleri, Yüksekçe gerilmiş olduğu yere yelkenlerin, gidiyor dö-küntü daha ipeksi bir çalgıcı düşünden,

Olduğu yerde büyük savaş eylemlerinin, ağarmış çoktan eşeğin çene kemiği,

*Ve epevre deniz yuvarlıyor çene kemiklerinden güröl-
tüsünü kumsallar üstünde,*

*Ve dünyada her şey ona boş olsa gerek, bunun için bir
akşam üstü, dünyanın kıyısında, anlattılar bize*

Yel milislerini sürgün kumlarında...»

*Bilgeliğı köpüğün, ey usun vebaları tuz ve kireç şerbeti-
nin ıtırtısında !*

*Bir bilgi vuruyor bana ruh ayaklanmalarından... Rüzgâr
anlatıyor bize korsanlıklarını, rüzgâr anlatıyor bize küçüm-
seyişlerini !*

Atlı gibi, elde ip, başlangıcında çölün,

*Atılışlarını gözetliyorum en engin düzlükte en zengin be-
lirtilerin.*

*Ve bizim için sabah falcı parmağını geçiriyor kutlu yazıt-
lar arasından.*

*Dünden değildir sürgün ' dünden değildir sürgün ! «Ey
izler, ey öncüller»,*

*Der kumlar arasında Yabancı, «yeni her şey dünyada
bana !...» Ve şarkısının doğuşu daha az yabancı değil ken-
dine.*

«... Orda hep bu yaygara vardı, orda hep bu parlama vardı,

Ve süren büyük bir savaş başarısı gibi dünyada, göçen halklar sayımı gibi, bir imparatorluklar kuruluşu gibi gü-rültüsü patırtısında askerin, ha ! bir dudaklar kabarışı gibi büyük Kitapların doğuşunda,

Bu yüce, sağır şey dünyada ve büyüyen apansız bir esri-me gibi.

«... Orda hep bu yaygara vardı, orda hep bu abarma vardı,

Bu göçebe şey dünyadan, bu yüksek yılgı dünyadan, ve bütün kumsalları üstünde bu dünyanın, aynı dillenmiş soluk-tan, aynı dillendiren dalga

Uzun, hiç anlaşılmaz ve duraksız bir tek tümceyi...

«... Orda hep bu yaygara vardı, orda hep bu kudurma vardı,

Ve dopdolu gelişiyile bu pek yüksek dalga, hep, doruğun-

da isteğin, kanadıyla aynı martı, hasadıyla aynı martı, kanad
açıp katılan sürgün dörtlüklerine, ve bütün kumsalları üstün-
de bu dünyanın, aynı dillenmiş soluktan, aynı ölçsüz inleyiş
Arkasına düşen, kumlar üstünde, Numidyalı ruhumun...»

Seni tanıyorum, ey ifrit ! İşte karşı karşıyayız yeniden.
Bıraktığımız yerden başlıyoruz o uzun tartışmaya.

Ve salabilirsin kanıtlarını su yüzüne aşağıdan mandalar
gibi Bırakmayacağım sana dinlenme durma.

Gezilmiş kumsalların nicesinde yıkandı gün doğmadan
ayaklarım, bozulmuş yatakların nicesinde bıraktı kendini ru-
hum sessizlik kanserine.

Daha ne istersin benden, ey özgün soluk ? Ya sen, daha
ne çıkarmayı düşünürsün canlı dudağımdan benim,

Ey gezgin güç eşiğimde, ey Dilenci Kadın yollarımızda
ve Savurganın izlerinde?

Rüzgâr anlatıyor bize yaşlılığını, rüzgâr anlatıyor bize
gençliğini... Ey Prens, saygı duy sürgünlüğüne !

Ve birden her şey bana varlık ve güçtür, hiçlik konusu-
nun gene tüttüğü yerde.

«... Daha yüksek, her gece, bu dilsiz yaygara eşiğimdiki,
daha yüksek, her gece, bu yüzyıllar ayaklanışı kabuktan,

Ve, bu dünyanın bütün kumsallarında, varlığımla besle-
nen daha azgın bir vezin !...

Nice bir ululuk tüketmeyecek eşiğinin sarp kıyısını, ey
kılıçlar Kavrıyıcı tanda,

Ey köşelerinden atmacalar Alıcı, ey delice kızlar Besle-
yici demirden tüy altında !

Diken diken oluyor belirecek her şey dünyanın doğusun-
da, sevinçten coşuyor beliren her ten ilk ateşlerinde günün !

Ve işte yükseliyor engin bir uğultu dünyadan, bir ruh
ayaklanması gibi...

*Hiç dinmeyeceksin, yaygara ! ben arınıncaya dek kum-
lar üstünde bütün insanlık bağıllığından. (Doğuşumun yerini
bilen kim gene ?)»*

Oldu gece yadırgı, nice bir esintinin odalar kavşağından saptığı yerde...

Dolaşan kim öyleyse tandan önce dünyanın sınırlarını, benimle ilgili bu haykırıyla ? Hangi vazgeçilmiş büyük kız gitti kanad ıslığıyla görmeğe başka eşikler, hangi küskün büyük kız,

Dudaksı yıldızların, ki sürgün edilmişler adına sözcük de-ğiştirirler, eriştikleri saatte kumlara, arayarak yalın bir yer ?

Yosma adı yeryüzü-göçebesine çıktı papazlar katında, yeşil mağaralarında Falcı Kudınların, ve silebildi sabah eşi-gimizden çıplak ayakların izlerini, kutlu yazıtlar arasında...

Hizmetçiler, hizmet ederdiniz, ve boşu boşuna, gererdiniz o serin ağlarınızı katkısız bir sözcüğün ödenme zamanına.

Yağmur kuşlarının inleyişi üstünde kaçıp gitti inleyişli tan, kaçıp gitti yağmurlu yıldız aranmaya yalın sözcüğü,

Ve tà eski kıyılarda benim dediler adıma... Tanrının varlığı tütüyordu böcek külleri içinde.

Ve kuruyup gidince kumlar arasında solgun özü bu günün, Solgun bikiüntülere kapılan güzel tarih kırıntıları, yanıl-gılar ve yanılan öncüllerle dolu gökte, başladı çevrinmeye

zevki için açmılayıcının.

Öyleyse kim oradaydı dı kaçtı gitti kanadı üstünde ?
Öyleyse kim, bu gece, yabancı dudağımdan aldı gene bana
bakmadan bu şarkının kullanımını ?

Çevir, ey yazıcı, kumsallar masasında, biçeminin arkası-
na basılmış mumunu boş sözün.

Deniz suları yıkayacak, deniz suları masalarımızda, en
güzel rakamlarını yılın.

Ve bu saatte, ey Dilenci Kadın, mağaralara konulmuş
büyük taş aynaların kapalı yüzünde

Keçe şapka ve ham ipek eldiven giymiş kutlayıcı siliyor,
yenler yardımıyla, gecenin yasak belirtilerini.

Böylece geçip gidiyor tuzun kılğömleğine her ten, uyku-
suzluklarımızın külden meyvesi, kumlarımızın cüce gülü, ve
tan ağarmadan evden atılmış bir gecelik gelin...

Ah ! belleğin eleğinde her gereksiz şey, ah ! sürgün fif-
relerinde her anlamsız şey : özgür suların yalın sedefi, düş-
lerimizin devingen, yalın nesnesi,

Ve gecenin bırakılmış şiirleri tan ağarmadan, büyük, sa-
rı ve kehlibar akşam yakarışlarının tuzağına yakalanmış ta-
şıl kanat...

Ah ! yakılsın, ah ! yakılsın, kumların tepesinde, bütün
bu tüy, bu tırnak, bu boyalı saçlar ve pis bezler döküntüsü,

Ve dün doğmuş şiirler, ah ! bir akşam üzeri şimşeğin dir-
geninde doğmuş şiirler, kadın sütündeki külin o ufacık izi
tıpkı...

Ve kullanmadığınız her kanatlı şeyden, kendime bir alı-
şılmamış, arı dil çıkararak,

İşte gene tasarlıyorum silinebilir büyük bir şiir...

«... Soyunmuş kimse gibi ilk görüşte denizi, uyanmış kimse gibi ilk kara meltemine saygıyla (ve alnıysa büyüdü tolganın altında),

Ellerim daha çıplak doğduğumkinden ve dudağım daha özgür, kulağımsa başka bir çağın inleyişi barınan bu mercanlarda,

İşte doğduğum kıyıya erdim yeniden... Yoktur öykü ruh öyküsünden başka, yoktur erinç ruh erincinden başka.

Meyve kapçıyla, sivrisinekle, saman çöpleri ve kumlarla, en dayanıksız şeylerle, en gereksiz şeylerle, hiçten şeylerle işte, hiçten şeyiyle orda olmanın, günün akışı içinde...

Cüce kuş iskeletleri üstünde geçip gitti çocukluğu bu günün, adalardan elbisesiyle, ve çocukluktan daha yeğni çukur kanatlarında martının, deniz kırlangıcının, meltem pul elbiseli kız-suları büyüliyor adalar için...

Ey kumlar, ey reçineler ! yazgının mor dışkanadı büyük bir göz kesinliği içinde ! ve şiddetten uzak çölde, sürgün ve sürgünün arı anahtarları, yeşil bir kemiğin içersinden geçmiş gün bir adalar balığı gibi...

Öğle şakıyor, ey üzünç !... ve tansık bildirildi bu çılgınlıkla : ey tansık ! ve buna yaşlarla gülmek de yetmez...

Ama nedir o, ah ! nedir, her şeyde, ansızın eksikliği duyulan ?...»

Biliyorum. Gördüm. Yok onunla tek uyuşan şey ! — Ve şimdiden bir süt gibi koyulaşıyor gün.

Gölgesini arıyor can sıkıntısı Arsace kırıllıklarında; ve gezgin üzünc geçiriyor o sütleğen tadını dünyanın içinden, yırtıcı kuşlar yaşayan gök düşüyor yadırgı kalıtsızlıklar halinde...

Şükür inanç sapmalarının doğuşunu gözetleyen bilgeye !... Gök bir Sahra, kervanın kayatuzu aramaya gittiği.

Nice yüzyıl örtünüyor tarihin yok oluşunda.

Ve güzel sikkelerini kumlara gömüyor güneş, yükselirken bora yargılarının geliştiği gölgeler.

Ey kaleler yeşil suyun altında ! ünlü bir ot denizin altında konuşsun bizimle gene sürgünü... ve gölgeye bürünsün Ozan,

Bu büyük, uçurum çiçekli, kireçtaşı yapraklarla, ayaklıklar üstündeki ölümün maskesinde tentene...

«... O kimse ki dolaşır taş geçenekler üstünde, gece yarısı, değerlendirmek için sanlarını güzel bir kuyrukluyıldızın; o kimse ki gözkulak olur, iki savaş arasında, arılığına büyük, billûr merceklerin; o kimse ki gün doğmadan kalkmıştır temizlemek için pınarları, büyük salgınlar sonudur buysa; o kimse ki cilâ çeker engin denize kızlarıyla gelinleriyle, ve yeryüzü küllerinden yeterince onlarda da vardı...

O kimse ki okşar çılgnlığı büyük mavi tebeşirden konaklarda, çavdarlar üstünde Pazar günüdür buysa, büyük saatinde körlüğün; o kimse ki çıkar kimsesiz orglara, ordunun girişinde; o kimse ki düşünür kurar yadırgı bir zindanlar gününün, öğleden az sonradır buysa, büyük saatinde dulluğun; o kimse ki uyarır denizde, sığ bir adanın yeliyle, sert kokusunu kumlardaki bir küçük herdemtazenin; o kimse ki uyanık kalır, limanlardayken, kollarında ayrı soydan kadınların, bayağı gecenin koltukaltı kokusunda bir vetiver çiçeği zevkidir buysa, gece yarısından az sonradır buysa, saatinde büyük donukluğun; o kimse, uykuda, ki soluğu denizin soluğuna bağlıdır, dalga devrildi mi döner yatağında yelken ipi değiştiren bir gemi gibi...

O kimse ki boyar kerterizi en yüksek burunların alnına, o kimse ki damgalar ak bir haçla yüzünü sığ kayalıkların; o

kimse ki yıkar yağsız bir sütle büyük gölge siperlerini semaforların dibinde, ve tad alması için bilgenin bir ölü külleri ve süprüntü yeridir buysa; o kimse ki ev tutar, yağmur mevsimi için, kazık çakıcılar ve sınır çizicilerle — bir ölü tapınağın bekçisinin yanında yarımödanın ucundaki (ve kül mavisini bir taşın çıkıntısındadır, ya da kızıl kültaşından ve yüksek bir düzlük üstündedir buysa); o kimse ki sıralar, haritalar üstünde, kapalı koşusunu kiklonların, aydınlansın diye, kış gecelerinde, büyük yıldız alanları; ya da düşte ayırt eder nice bir yaylama ve yer değiştirme yasasını; o kimse ki arar, delginin ucunda, büyük derinliklerin kızıl kilini, düşünün yüzünü biçimlemek için; o kimse ki verir kendini, limanlarda, eğlence olsun diye pusulalar ayarlamaya...

O kimse ki yürür toprakta raslamak üzere büyük otlaklara; verir, yol üstünde, pek yaşlı bir ağacın bakımı için öğütler; o kimse ki çıkar demir kulelere, bora geçti mi, o karanlık ipek tadını dağıtmak için ormanda böğürtlen ateşlerinin; o kimse ki göz kulak olur, çorak yerlerde, yazgısına büyük telgraf hatlarının; bilir iniş ayağını ve yatağını deniz altında ana kabloların; bakımıyla uğraşır kentin altında, kemik yığınları ve lağımalar yerinde (ve toprağın soyulmuş kabuğudur buysa), yalın depremleri bildiren aygıtların...

O kimse ki yükümlüdür, baskın zamanı, düzgün akışıyla suların, ve görmeğe gider geçici düğünlerden yorulmuş süzme havuzlarını; o kimse ki korur kargaşalıktan, yeşil altından kapılar ardında, pis kokulu, büyük limonluklarını Bitki Bahçesinin; büyük İşyerlerini Sikkeler, Boylamalar ve Tekellerin; ve Deniz Fenerleri Deposunu, masallarla fenerlerin olduğu; o kimse ki yoklamaya gelir, kuşatılma zamanı, böcek ve kelebek takımlarının, cam altında, ufalandığı büyük salonları; ve gezdirir lâcivert taşından yalaklı güzel lambasını, orada, ezilgen, kemikleri altınla iğnelenmiş prensesin indiği yerde yüzyıllar sarayına sisal saçıyla; o kimse ki kur-tarır ordudan, eşsiz bir Himalaya gülünün melezini; o kimse

ki sürdürür akçeleriyle, büyük Devlet batkılarında, haraların düzensiz şatafatını, kızıl kiremitten o büyük haraların yapraklar altında, kırmızı güller dolu gül bahçeleri gibi bora kuğurmaları altında, güzel harem odaları gibi yabanıl prenslerle, karanlıklarla, günlük kokuları ve erkeklik özüyle dolu...

O kimse ki düzenler, bunluk zamanı, mühürlenmiş o yüksek posta vapurlarının bekçiliğini, iyot ve gübre suyu kokulu bir ırmağın kıvrımında (ve altında büyük, renkli pencerelelerin, unutuşla örtülü geniş salonlarda, bir sarısabır ışığıdır yüzyılların bu ve denizde bekçi hep); o kimse ki işsiz kalır, bir kaç adamla, kalabalıktan boşalmış tersanelerde ve kalafat yerlerinde, üç yıllık bir büyük tekneyi suya indirdikten sonra; o kimse ki gemiler karşılamaktır işi; ve o kimse ki bulur günün birinde ruhunun kokusunu bir yeni yelkenlinin iç döşemesinde; o kimse ki sakınır gün-tün eşitliğinden dok tabyalarında, dağ barağlarının o çınlayışlı, yüksek tarağı üstünde, ve büyük okyanus savaklarında; o kimse ki, bir anda, yayılır onun için bu dünyanın onulmaz bütün soluğu, sömürge ekinleri konulan o büyük ambarlarla siloların küf kokusundan, baharatla yeşil tanenin şiştiği yerde kışın doğan aylarla, yaratılış gibi yavan yatağındaki; o kimse ki bildirir 'son kararını büyük dağbilimi, iklimbilimi kongrelerinin, ve gidilecek zamandır buysa Balıklığa, Ağaçlıklığa ve kızlar mahallesine, ince taş yontuculara ve büyük bağnazların kilisesine...

O kimse ki hesap açar bankada ruh araştırmaları için; o kimse ki girer geniş alanına son yapıtının pek büyük bir canlılıkla, ve, üç gün boyunca, annesinden başka bakan olmaz sessizliğine, giren olmaz odasından içeri hizmetçilerin en yaşlısından başka; o kimse ki sürer bindiği hayvanı kaynaklara kendi su içmese de; o kimse ki düşünüyü kurar, saraçhanelerde, balmumundan daha yakıcı bir kokunun; o kimse ki, Baber gibi, giyer ozan cüppesini iki erkeklik eylemi arasında, saygı göstermek için bir güzel taraçaya; o kimse ki dal-

gınlığa düşer tanrıya sunulurken bir mihrap ve alın tablasında testiler vardır, kulaklar gibi, işitmelik için duvarlarla çevrili; o kimse ki kalır kendine, beylik mülkte, son balıkçılar yeri, güzel köpekavı, doğanavı ciltleriyle; o kimse ki alıp satar, kentte, pek büyük kitaplar yıldız bilgileri, eski haritalar, hayvan masalları; kaygılandırır onu sesbilimi aksaklıkları, bozulması işaretlerin ve büyük dil aşınmaları; katılır büyük anlambilim tartışmalarına; yetkilidir alışlagelen matematiklere ve hoşlanır tarihleri hesaplamaktan o değişken bayramlar takvimi için (ay dönümü, Roma takvimi ve büyük tanrısal yazıları); o kimse ki bir aşama sırası verir büyük dil törenlerine; o kimse ki, gösterilir ona pek yüksek yerde, aleve dayanmaktan cilâlanmış taşlar...

Sürgün prensleridir onlar ve gereksinimleri yoktur şarkıma.»

Yabancı, bu dünyanın bütün kumsallarında, tanıksız dinleyensiz, götürüyor kulağına Batının bir anısız kavkıyı

İğreti konuk sınırında kentlerimizin, aşamayacaksın hiç Lloyd'ların eşiğini, orada sözün geçersiz, altınınsa ayarsız...

«Yerleştireceğim adımı» oldu karşılığın liman sorularına. Ve çizelgelerinde sarrafın bir şey geçmeyecek eline karışıklıktan başka,

Gömüden yıldırımla çıkmış o büyük, demir sikkeler gibi.

«... Sözdizimi şimşeğin ! ey sürgünün yalın dili ! Uzak-
tır bildirinin ıdığı karşı kıyı

İki kadın alnı külün altında, aynı başparmakla değilmiş
iki kadın kanadı pancurlarda, aynı solukla doğrulmuş...

Uyuyor muydun o gece, büyük fosfor ağacının altında,
ey dünyadan yakaran yürek, ey Sürülmüşün anası, odada
aynalara onun yüzü çıkmışken ?

Ve sen şimşek altında daha tez, ey sen daha tez içi tit-
reyen karşı kıyısında onun ruhunun, yoldaş ondaki güce ve
ondaki gücün gevşekliği, sen ki soluğun ölünceye dek onun-
kine karıştı,

Oturacak mısın gene boş yatağında onun, kadın ruhun
ürpere ürpere ?

Dünden değildir sürgün ! dünden değildir sürgün !... Lâ-
netle, ey kadın, senin çatın altında ötüşünü Berberî kuşunun...

Hiç işitmeyeceksin o çoğaltan borayı uzakta adımları-
mızın koşuşmasını, saldırmadan senin kadın çığlığın, gecele-
yin, yuvasındaki kuşkulu mut kartalına !»

... Sus, gevşeklik, ve sen, eşin kadınca kokusu geceleyin,
çekirdeği gibi tıpkı gecenin.

Yeryüzü göçebesi kumsallarda, yeryüzü göçebesi denizlerde, sus, tatlılık, ve sen kanatlarla donanmış birliktelik yukarısında eğerimin.

Gene başlayacağım Numidyalı koşuma, verilmesiz deniz boyunca... Dudaklarımda hiç bir mine çiçeği, ama dilimde gene, tuz gibi, bu mayası yaşlı dünyanın.

Güherçile ve soda konusudur sürgünün. Düşüncelerimiz eyleme koşuyor kemikli alanlarda. Şimşek açıyor bana yatağını en uçsuz bucaksız tasarıların. Bora değiştiriyor boş yere yokluğun sınırlarını.

Onlar ki aramaya katıldılar büyük Atlas Okyanusu Hintlerini, onlar ki sezerler yeni düşünüşü serinliklerinde uçurumun, onlar ki boynuz borularla üflerler geleceğin kapılarına

Bilirler kumlarında sürgünün ıslık çalan o yüksek, o çöreklenmiş tutkuları şimşeğin kırbacı altında... Ey Haziranın tozu ve köpüğü altındaki Savurgan ! canlı tut aramızda şarkının gizli gücünü !

Ulağa söyleyen o kimse gibi, ve şudur bildirdiği «Örtün kadınlarımızın yüzünü; kaldırın oğullarımızın yüzünü; ve ovmazlık etmeyin eşiklerinizin taşını... Fısıldıyacağım adımı size, yarın, içlerinde saf bir öfke yıkayacağımız o kaynakların.»

*

Ve sırasıdır, ey Ozan, adını, doğuşunu ve soyunu bildirmenin...

Y A Ğ M U R L A R

Yağmurun banyan ağacı kök salıyor Kent üzerinde,
 Bir tezcanlı polip yığını yükseliyor bu göksuyu sütünde
 kendi mercan düşünlerine,
 Ve hasmına ağ geren bir savaşçı gibi çıplak Düşünce kız
 yelesini tarıyor halk bahçelerinde kendi kendine.

Şakı, şiir, suların açık artırmasında yakınlığını konu-
 nun,

Şakı, şiir, suların çiğneyen adımlarında savuşmasını ko-
 nunun,

Yalvaçsı Kızoğlankızlar böğründeki bir yüksek izni,
 Bir altın yumurtacıklar çatlamasını çamur çukurlarının
 boz gecesinde

Ve serilmiş yatağımı, ey tuzak ! kıyısında öyle bir düşün,
 Canlandığı ve büyüdüğü ve çevrinmeye durduğu yerde
 şiirin açık saçık gülü.

Ürkünç Tanrısı gülüşümün, işte av etleri tadıyla tüten
 yeryüzü,

El değmedik suyun altındaki ıssız kil, uykusuz kişilerin
 adımlarıyla yunup yıkanmış,

Ve, kokusu bir şarap gibi pek yakından sezilmiş yeryüzü

sebep değil mi gerçekten yok olmasına belleğin?

Tanrısı, rkn Tanrısı gülüşümün ! işte dş'n arka yüzü toprakta,

Kat kat denizlerin yığılmasına karşılığı gibi yüksek kumulların, işte, işte

Kullanılışına son verilmiş yeryüzü, kundaklara vurulmuş yeni saat, ve yoklanmaya varılmış yüreğim bir yadırgı sesiyle.

Pek şüpheli Sütanneler, gözleri ablalıkla örtülü Hizmetçiler, ey Yağmurlar ki sizlerle

Tutar alışılmamış insan kastını, ne diyeceğiz bu akşamölçecek olana uykusuzluğumuzun yüksekliğini ?

Hangi yeni yatakta, hangi inatçı baştan kaçıracağız gene değerli kıvılcımı ?

Damımdaki dilsiz And Dağı, içim alkışlar kaynağı, hem de size, ey Yağmurlar !

Dâvamı getirip dikeceğim karşınıza Kargularınızın ucunda en açık varlık payımı !

Şiirin dudaklarındaki köpüğü bir mercanlar sütü gibi !

Ve o, ki bükülüp oynar bir yılanlı hokkabaz gibi başlangıcında tümcelerimin,

Bir kılıçtan daha çıplak Düşünce nöbet oyunlarında, Öğretecek bana töreni ve ılımlılığı şiirdeki sabırsızlığa karşı.

Ürkünç Tanrısı gülüşümün, tut beni iç döküşten, şarkıdan ve buyur edişten.

Ürkünç Tanrısı gülüşümün, o ne küçümseme dudakların-
da sağnağın !

Ne yok olmuş tuzaklar en yüksek göçlerimiz altında !

Parlak öğle gecesinde, ileri sürüyoruz yeni birçok
Önermeyi, varlığın özü üstüne... Ey dumanlar ki işte
ocak taşı üstünde !

Ve damlarımızdaki sıcak yağmur kararttı bile ellerimiz-
deki nice lambayı.

*Asur savaşçılarının oldu kız kardeşleri yürüyen o yüksek
Yağmurlar yeryüzünde*

*Tüy tolgalı ve yüksek-toparlayışlı, gümüşler ve billûrlarla
mahmuzlu,*

Fildişini çiğneyip ezen Didon gibi Kartaca kapılarında,

*Karısı gibi Cortez'in, kille esrik ve boyanmış, arasında
yüksek ve yapma bitkilerinin...*

*Geceyle parlatırlardı gök mavisini silâhlarımızın dipçik-
lerinde,*

Yerleştirecekler Nisanı odalarımızda, aynalarını içlerine !

*Ve aklımdan çıkmaz aptes odalarının eşiğinde tepiniş-
leri*

*Kadınlar, hey savaşçı-kadınlar bize değin sivrilmiş ok
ve kargıyla !*

Çengiler, hey çengiler çoğalarak yerde çenk ve çalgıyla !

*Silâhlardır kucaklar dolusu bunlar, kızlardır arabalar
dolusu bunlar, bir kartallar dağıtımı tümenlere,*

Bir mızraklar yükselmesi dışmahallelerde yeryüzünün en

genç halkları için — kırılmış demetleri düşkün kızıoğlankız-
ların,

Bağlanmamış ey büyük desteler ! o geniş ve diri, o bi-
çilmiş ekinler, erkeklerin kollarına devrilen !

Ve abanoz temelinin üstünde Kent sırçadandır, bilgi
pınar ağızlarında,

Okur duvarlarımızda yabancı büyük ilân afişlerini,

Ve serinlik duvarlarımızdadır, Kızılderili kız orada, ev
sahibinde kalacaktır bu gece.

*Kurulmuş ilgiler Édile'le; edilmiş itiraflar kapılarımız-
da ... Öldür beni, mutluluk !*

*Yeni bir dil her yandan sunuyor ! bir soluğun serinliği
dünyadan*

Tıpkısı gibi ruh esintisinin, tıpkısı gibi bağırılan şeyin,

*Varlığın kendine, özünü; kaynağın kendine, doğuş gi-
zini*

*Ha ! esenlikli tanrının her su yağdırması yüzlerimize,
çiçeklenmiş bir meltem gibi*

Göveren ot boyunca, ki aşar en uzak sapmaların hızını.

*Pek şüpheli Sütanneler, çiçek tozları, tohumlar ve ha-
fif türler Saçıcılar,*

*Hangi düşük yüksekliklerden ele veriyorsunuz bizim için
hangi yolları,*

*Boralar altında taşta tutulmuş en güzel yaratıklar gibi
kanatlarının çarmıhı üstünde ?*

İkidebir neden giderdiniz öyle uzağa, düşlememiz gere-

ken yere her zaman, sanısını yitirdiğimiz ?

Ve başka hangi durumdan söz açarsınız bize, anısını yitirdiğimiz ?

Kutlu nesneler alışverişi için aramızda, yataklarınızı bırakıp gider miydiniz, ey satıcılar ?

Serin ilişkisinde dalga serpintisinin, yılanıyastığı ve kartadını geliştirdiği yerde gök,

Uğrak edinirdiniz o kösnücül şimşegi, ve yırtılmış büyük tanların altkabuğunda,

O yalın, çizgili tirşesinde tanrısal bir fitilin, diyeceksiniz bize, ey Yağmurlar ! hangi yeni dildi isteyen sizin için o büyük harfini yeşil ateşin.

Yaklaşmanız ne yaman oldu, bilirdik, biz kentliler, cılız maden dışıklarımız üstünde,

En gururlu iç dökmeler düşünürdük ama sağnağın ilk soluğunda,

Ve kavuşturursunuz bizi, ey Yağmurlar ! insancıl direnmemize, maskelerimiz altındaki bu kil tadıyla.

En yüksek yörelerde arayacak mıyız belleği ?... ya da şarkıya mı dökmemiz gerek unutuluşu sığ yapraklanmaların o kutsal, altın kitaplarında ?...

Düş'ün lale ağaçlarına boyanmış alın yangılarımız, su birikintilerinin gözündeki ak leke, kuyu ağızlarına yuvarlanmış taş, yeniden ele alınacak o güzel konular değil mi işte,

Eski zaman gülleri gibi savaş sakatının ellerinde ?... Kovan daha meyve bahçesindedir, çocukluk dirgeninde yaşlı ağacın, ve yasak merdiven şimşeğin güzel dulluklarında...

Tatlılığı nergisin, sarısabırın... Küçümsenmemiş insanın yavan mevsimi ! Us yanıklarından yorulmuş yeryüzü bu.

Aynalarında bankacıların taranıyor yeşil yağmurlar. Ağlayan kadınların ılık çamaşırlarında silinecek tanrı-kızların yüzü.

Ve içlerine yeni düşünceler doğuyor sofralarında İmparatorluklar kurucuların. Bütün dilsiz bir halk ayağa kalkıyor tümcelerimde, geniş kenarlarında şiirin.

Kaldırın, kaldırın deniz burunlarında, Habsburg tabutlarını, yüksek odun yığınlarını savaş adamının, yüksek oğul kovanlarını düzmecinin.

Savurun, kalburla savurun deniz burunlarında, büyük kemik yığınlarını bir öteki savaşın, büyük kemik yığınlarını beyaz adamın, ki çocukluk bunun üzerine kuruldu.

Ve havalandırılsın iskemlesinde, demir iskemlesinde, halkları irkilten görünüslere tutulmuş kişi.

Görmemize son olmayacak dumanını sınırsız denizlerde tarihin o kömür kesilen yüksek olaylarının,

Ayağa kaldırırken Manastırlarda ve Miskin Tekkelerinde, bir divikler ve ak ağaççilekleri kokusu yatalak Prensleri saz kafeslerinden

«Benim, benim insanlar arasında yaşama zevkim vardı, ve işte yeryüzü teslim etmede yabancı ruhunu...»

Öyle bir yalnızlığa kavuşmuş kişi, gitsin de tapınaklara assın maskeyi ve buyruk değneğini !

Bense sünger ve öd suyu taşıyordum bir kocamış ağacın yaralarına, yüklenmiş bir ağacın yeryüzü zincirlerini.

«Benim, benim insanlardan açıkta yaşama zevkim vardı, işte Yağmurlarsa...»

İz bırakmayan kaçaklar, ey yüzleri yok köçekler, sınırlara ne güzel ekimler götürürdünüz !

İnsanlar içindeki hangi güzel otun yalazlarına çevirirsiniz bir akşam adımlarınızı, hangi çözükle öykülere

O karanlık cinsiyet çiçeği yaşayan odalardaki, odalarda ki gül yalazında ?

Göz mü dikediniz kadınlarımızla kızlarımıza, düşlerinin parmaklığı ardında ? (Ablaların özenleri

Odaların en gizlisinde, temiz tapınmalar, ki böcek dokunaçlarını düşündürürdü bize...)

Yok mu yapacak işiniz, oğullarımızın yanında, gözlemekten başka asker kayışlarının erkek, acı kokusunu ? (bilmece ve rakamlarla ağır, dişi bir Sfenksler topluluğu gibi, seçkinlerin kapılarında erk üzerine tartışan...)

*Ey Yağmurlar ki sizinle yaban buğdayları sarıyor Ken-
ti, ve taş döşeli yollar diken diken kabarıyor öfkeli kaktüs-
lerle,*

*Yeni bin ayak altında yeni dolaşılmış siz binlerce taş...
Görülmez bir tüyün serinlemiş sergilerinde tutun hesapları-
nızı, elmas yontucular !*

*Ve sert insan karışıp insan içine, ortasında kalabalığın,
kum otunu düşlerken yakalıyor kendini... «Benim, benim tad
almadan yaşama zevkim vardı, işte Yağmurlarsa...» (Borala-
ra doğru yükseliyor yaşam yadsıma kanadının üstünde.)*

*Geçip gidin, Melez Kadınlar, gözetlememize bırakın biz-
leri... Maskesi kilden olan tanrısalda giderir susuzluğunu.*

*Yol simgelerinden her yıkanmış taş, tapma simgelerinden
her yıkanmış yaprak, okuyacağız seni sonunda, temize çekici-
nin mürekkepleriyle kutsanmış yeryüzü...*

*Geçip gidin, ve bırakın bizleri en eski alışkılarımıza. Ge-
ne sözüm gitsin önümsıra ! ve söyleyeceğiz bir insanlar şar-
kısını geçen için, bir deniz şarkısını bekleyen için*

«Yollarımız bitmez saymakla, konutlarımızsa bellisiz. Dudağı kilden olan tanrısalda giderir susuzluğunu. Sizler, ölü yıkayıcılar anne-sularında sabahın — yeryüzüyse daha savaş böğürlenleri içinde — yaşayanların da yüzlerini yıkayın; yıkayın, ey Yağmurlar ! üzgün yüzünü zorbaların, tatlı yüzünü zorbaların... çünkü yolları dardır, konutları bellisiz.

«Yıkayın ey Yağmurlar ! taştan bir yeri güçlülere. Oturacaklar büyük sofralara, güçlerinin saçığı altında, insanların şarabıyla esrimeyenler, göz yaşı ve düş tadıyla kirlenmeyenler, adlarını temizlemeyenler kemik borazanlarda... oturacaklar büyük sofralara, güçlerinin saçığı altında, güçlülerin taştan yerinde.

«Yıkayın kuşkuyu ve sakınmayı adımında eylemin, yıkayın kuşkuyu ve çekinmeyi alanında görümün. Yıkayın ey Yağmurlar ! ak ağınlı kişinin gözündeki, sağduyulu kişinin gözündeki ak lekeyi; yıkayın sağbeğenili kişinin gözündeki, görgülü kişinin gözündeki ak lekeyi; değerli kişinin ak lekesini, yetenekli kişinin ak lekesini; yıkayın kabuğu Ustanın ve Sanat Koruyucunun gözündeki, Doğrunun ve Saygının

gözündeki... sakınmaya, çekinmeye yetenekli kişilerin gözündeki.

«Yıkayın, yıkayın iyi-dilekliliği büyük Aracıların yüreğinde, iyi-gerekliliği büyük Eğiticilerin alnında, ve kamu dudaklarındaki dil pisliğini. Yıkayın ey Yağmurlar ! Yargıcın ve Kolbaşının elini, ebenin ve kefenleyicinin elini, körler ve sakatlarca yalanmış elleri, ve alçak eli insanların alnında, ki dizgin ve kırbaç düşleri içindedir gene büyük Aracıların, büyük Eğiticilerin onamasıyla.

«Yıkayın, yıkayın uluslar tarihini yüksek levhalarında belleğin büyük devlet yıllıklarını, Papazlarca tutulmuş büyük olay-defterlerini ve bilim ocağı bildirilerini. Yıkayın mühürlü bağitları ve ayrıcalık belgelerini, ve Andıçlarını Halk Sınıfının; İttifakları, bağlaşma sözleşmelerini ve devletlerin ortaklaşma bağitlarını; yıkayın, yıkayın ey Yağmurlar ! miskinler tekkesi ve düşkünler evi duvarları rengindeki, taşıl fildişleri ve eski katır dişleri rengindeki tüm tirşeleri, tüm parşömenleri... Yıkayın, yıkayın ey Yağmurlar ! yüksek levhalarını belleğin.

«Ey Yağmurlar ! yıkayın insanın yüreğinde en güzel sözlerini insanın en güzel deyişleri, en güzel yakarışları; en iyi düzenlenmiş tümceleri, en iyi doğmuş sayfaları. Yıkayın, yıkayın insanların yüreğinde, ağıtlardan ve yanık şarkılardan aldıkları tadı; türkülerden ve rondolardan aldıkları tadı; büyük anlatım kıvançlarını; yıkayın süzme-güzellik tuzunu ve yapmacıklı-söz balını, yıkayın, yıkayın düş çarşaflarını ve bilginin ot döseğini yüreğinde yadsımasız insanın, yüreğinde tiksınmesiz insanın, yıkayın, yıkayın ey Yağmurlar ! insana bağışlanmış en güzel şeyleri... yüreğinde en yatkın insanların o büyük us yapıtlarına.»

Yağmurun banyan ağacı köklerini yitiriyor Kent üzerinde. Gök rüzgârındaki başıboş nesne, öylece

Yaşamaya geliyor aramızda !... Ve yadsımayacaksınız, birden, hiçe dönüştüğünü her şeyin bizimle.

Her kim ki bilmek ister ne olduğunu yürüyen yağmurların yeryüzünde, yaşamaya gelsin çatımda, arasında simgelelerin ve yoraların.

Tutulmamış sözler ! Yorulmaz ekimler ! Ve dumanlar ki işte insanların yolu üstünde !

Gelsin, ha ! o bizi bırakıp giden şimşek !... Ve sürüp götürceğiz Kent kapılarına

Yürüyen o yüksek Yağmurları Nisan altında, yürüyen o yüksek Yağmurları kamçı altında, bir Kırbaçlayıcılar Takımı gibi.

Ama verdik işte kendimizi çırpıplak o humus ve günlük kokusuna, kara kızoğlankız tadında yeryüzünün uyandığı.

İşte sepserin yeryüzü yüreğinde eğretilerin, büyük taşillar ağışısı kil akışlı kayalara,

Ve bora sonrası içleri parçalanmış güllerin teninde, yeryüzü, kadın olmuş kadın tadında yeryüzü.

İşte capcanlı Kent yalazında bin kılıcın, akdoğanlar
uçuşu mermerler üstünde, çeşme yalaklarındaki gök gene,

Ve boş alanlardaki dikili taş üstünde altından domuz
dişisi. Göz kamaştıran aydınlıktır bu zincifreden sundurma-
larda gene; gümüşten nal vurulmuş kara hayvan bahçe ka-
pılarının en alçağında;

Genç dulların böğründeki istektir gene, savaşçı genç dul-
ların, mühürleri çıkarılmış büyük testiler gibi.

Akan serinliktir bu dilin doruklarında, şiirin dudakla-
rındaki köpük gene,

Ve dört yandan kısıtılmış insan yeni düşüncelerle gene,
boyun eğip kabarmasına büyük us çalkantılarının

«Güzel şarkı, yayılmasında suların o güzel şarkı işte !...»
ve işte, ey Yağmurlar ! daha yazılmamış şiirim !

*Gece gelmiş, parmaklıklar örtülmüş, ne tartacak göğün
suyunu aşağı imparatorluğunda baltalıkların?*

*Karguların ucunda en açık varlık payım !... Ve bütün eşit
şeyler, us terazisinde,*

*Ürkünç Tanrısı gülüşümün, taşıyacaksın bu akşam şama-
tayı en yüksek yere.*

*Çünkü böyle zevklerin senin, Tanrı, çorak eşiğinde
şiiirin, ürküttüğü yerde gülüşümün yeşil görkem tavuslarını.*

YILDÖKÜMÜ

- 1887 Alexis Saint-Leger Leger'in (Perse'in asıl adı budur), beş çocuklu bir ailenin tek oğlu olarak, 31 mayısta doğumu. Yer Küçük Antilles takımadalarından Guadeloupe'un Îlet-à-Feuilles adacığı. Baba Amédée Saint-Leger Leger Antillerde avukat. XVII. yüzyıl sonlarında Fransa'dan göçmüş bir aileden. Anne Françoise-Renée Dormoy ise XVIII. yüzyıldan beri adalara yerleşmiş bir deniz subayları ve çiftçiler ailesinden gelme. Babanın iki büyük tarım işletmesi var, topu topu üç hektarlık Îlet-à-Feuilles adacığı da onların. Her soydan (Malabarlı, Çinli, Annamlı, Japon vb) bir yığın işçi ve hizmetçi arasında, zengin bir doğa içinde, çok renkli bir çocukluk. Sekiz yaşındayken bir at, bir tekne, bir dürbün armağan edilir kendisine.
- 1896 Pointe-à-Pitre (Guadeloupe'un ikinci büyük kenti) lisesine giriş.
- 1897 Adalarda büyük deprem. Pek çok aile geçim sıkıntısına düşer, yoksullaşır. Baba, Fransa'ya dönüp orada yerleşmek için, girişimlere başlar.
- 1898 İspanya-Amerika savaşı. İspanya'nın Küba egemenliğinin Paris antlaşmasıyla son buluşu.
- 1899 İki yüz yıllık bir yerleşiklikten sonra bütün ailenin Fransa'ya göçü. Saint-Leger Leger'ler Güney Fransa'da Pau kentine yerleşirler.

- 1904 Genç Alexis Pau lisesini bitirir. Fransızca, Latince ve Yunancadan başarı ödülleri kazanan iyi bir öğrencidir. O yılların ünlü ozanlarından Francis Jammes ile ilk karşılaşmalar. O yıl Bordeaux üniversitesinin hukuk Fakültesine yazılır. Ayrıca İskenderiye felsefesi, Yunanca, yerbilim, madenbilim, tıp ve edebiyat derslerini izler. Images à Crusoe'yi (Crusoe'ye Görüntüler'i) bu dönemde yazmaya başlar. Pindaros'un Epinikios (Yengi Şarkıları) adlı yapıtını çevirir, Pau-Gazette'de müzikle ilgili değerlendirmeler yazar.
- 1905 Yazın çevresi yavaş yavaş genişlemektedir Francis Jammes'dan sonra Gabriel Frizeau, Paul Claudel gibi kişilerle bağ kurar.
Öğrenimine bir yıl ara verip bulunduğu kentte, 18. piyade alayında askerlik ödevini tamamlar.
- 1906 Bordeaux üniversitesindeki derslerini bıraktığı yerden sürdürür. Gabriel Frizeau aracılığı ile Jacques Rivière'i tanır. Güney dağlarında üç ay boyu atla dolaşır, yerbilim incelemelerinde bulunur. Bir dağ gölünü yüzerek geçer.
- 1907 Babasının ölümü. Allenin parasal kaynakları zayıflar. Alexis Saint-Leger Leger öğrenimini yeniden kesmek zorunda kalır. Éloges'u (Övgüler'i) yazar.
- 1908 İki yıl daha sürecek olan öğrenimine yeniden başlar, eski okuduklarına ek olarak siyasal bilgiler ve toplumbilim okur.
Yirminci yüzyıl Fransız yazınında çok önemli bir görev üstlenecek olan La Nouvelle Revue Française dergisinin ilk hazırlıkları. Jacques Rivière'le mektuplaşır.
- 1909 Yazınsal etkinlikler. Felsefe bunalımları. Yırtılıp yakılan kitaplar. Hegel ve Spinoza incelemeleri. Etnoloji ve antropoloji çalışmaları. Süregelen müzik tutkusu. Pau'daki bes tecilerle, yorumcularla sıkı ilişki içindedir, müzik etkinliklerine katılır.
Nouvelle Revue Française dergisinin yayımlanmaya başlaması. Başlıca kurucular André Gide, Jacques Rivière, Gaston Gallimard. Değişik eğilimlerde kişilerdir bunlar, ama hepsinin ortak kaygısı «yazınsal bir sıkıdüzen»dir. (Alexis Leger, yaşamının sonuna dek, derginin «aile çevresi»nden oldu).

- 1910 Pour fêter une enfance (Bir çocukluğu kutlamak için) ve Éloges'un Nouvelle Revue Française'de yayımlanışı. Yazın, Pirene dağlarında, Fransız ve İspanyol sürülerinin yaylaya çıkışını izler.
- 1911 Éloges, Nouvelle Revue Française'in ilk yayınları arasında, André Gide eliyle, kitap halinde yayımlanır. Alexis Leger, bir meslek edinmek için araştırmalarda bulunmak üzere, Paris'e gider. André Gide, Valéry Larbaud, Léon-Paul Fargue, Jacques Rivière gibi kalburüstü yazıncılarla tanışır. İspanya'ya gidip, Katalonya, Kastilya ve Asturya yörelerinde toplumsal yapı incelemelerinde bulunur.
- 1912 Altı ay İngiltere'de kalır. Oranm sanayi kuruluşlarını, madden işletmeciliğini, sendikalarını inceler. Joseph Conrad'la, Rabindranat Tagor'la dostluk kurar. Fransa'ya dönüşte, Paris'de, Paul Valéry ile dostluk.
- 1913 Paris'de Dışişleri Bakanlığı sınavlarına hazırlanır. Almanya'da inceleme gezileri. Fransa'nın Frankfurt konsolosu Paul Claudel'le dostluk. Ve Paris'de Stravinsky ile, Eric Satie ile dostluk.
- 1914- Dışişleri Bakanlığında basın görevlisi.
- 1916 Alexis Leger, Fransız-Çin ilişkilerinin bunalımlı bir döneminde, elçilik yazmanı olarak Pekin'e gönderilir. Önce 3 üncü, sonra 2 nci, daha sonra baş yazman, daha sonra da yabancı ülkelerin Çin'le olan ilişkilerini yürütmekle görevli uluslararası kurulun başkanı, Çin halkındaki ulusal bilinçlenmenin hızlandığı bu dönemde siyaset kulislerine katılır, general Chang Hsun'un askeri darbesini, Pekin'in cumhuriyetçi ordular eliyle kurtuluşunu izler. Çevre illerde atlı geziler. Mançurya ve Kore gezisi. Dış Mogolistan'da araştırma gezisi. Gobi çölünü otomobille geçer, sonra at üstünde Orta Asya'ya doğrulur. Dönüşte, Pekin'in Kuzey-Batısında, kervan yolu üzerindeki küçük, boş bir Tao tapınağında Anabase'ı yazar. Pekin'deki Fransız bilginleriyle, Çin dili uzmanlarıyla görüşmelerde bulunur (Paul Pelliot, Charles Toussaint, Lévy-Bruhl vb).
- 1921- Pekin'deki görevi sona erer. Dönüş hazırlıkları. Bir süre
- 1925 Japon adaları ve Kore adaları çevresinde yelkenliyle dolaşır. Bir yük gemisiyle Samoa ve Fici adalarını, yelkenli bir

tekneyle Güney Okyanusya adalarını dolaşır. Amerika üzerinden Avrupa'ya dönüş. Meksika ile Kanada arasındaki bütün kıyıları dolaşır. Paris'e dönüşünde, ortadoğu sorunları ve silahların sınırlandırılması konusunda Washington'da toplanan uluslararası konferansa gönderilir. Orada Fransa dışişleri bakanı Aristide Briand'la karşılaşması mesleğinde yeni bir yönelime yol açar (1924).

Amitié du prince'in (Prens dostluğu'nun) yazılışı. İlerde La gloire des rois'ı (Kırallar görkemi'ni) oluşturacak şiirlerden Chanson de présumptif'in (Naibin şarkısı'nın) ve sonunda Anabase'ın Nouvelle Revue Française dergisinde Saint-John Perse imzası altında yayımlanışı.

- 1925- Alexis Saint-Leger Leger, bu tarihten 1947'ye dek her türlü yazınsal ilişkiyi keser. Fransa'nın dış ilişkilerini yürütme, yönlendirme çalışmalarına katılır. İtalya, Belçika, İngiltere, Almanya arasındaki Locarno barış görüşmelerini Fransa adına yürütme (1925). Çin'deki iç karışıklıklar üzerine Fransa'nın Uzak-Doğu ilişkilerini yönlendirme (1926). Uzak-Doğu ve Okyanusya ilişkileri yönetmeni. «Briand-Kellog» antlaşması denilen Paris antlaşmasına (1928), Londra deniz hukuku konferansına, La Haye konferansına (1930), Birleşmiş Milletler'in bütün önemli toplantılarına katılma. Bu toplantılardan birinde, doğrudan doğruya kendisinin düşünüp kaleme aldığı «Avrupa'da federal bir birlik oluşturma» önerisini okur. Alman seçimlerinde nazilerin başarısı üzerine (1930), bakanıyla birlikte, ivedi diplomatik girişimlerde bulunur. Berlin yolculuğu (1931).
Bu dönem boyunca tatillerini Atlas okyanusunda, İrlanda kıyılarına dek ya da Terre-Neuve yolu üzerinde yelken açarak geçirir.

- 1933- Daladier hükümetinde dışişleri bakanlığı genel yazmanı ve
1935 büyükelçi. Fransız-Rus antlaşması görüşmelerini tek başına yürütür. Moskova ve Roma yolculukları (1935). Stresa konferansına katılma.
1936 Ren'in sol yakasının Almanlarca işgali. Bu saldırıya tez elden karşı konulması isteği hükümetçe benimsenmez. Ama istifası da geri çevrilir.

- 1936- Leon Blum başbakanlığında solcu Halk Cephesi hükümeti-
1939 nin işbaşına gelişi. Başbakanla kişisel dostluk. İspanya iç savaşının başlangıcı. Bir kabine toplantısında Fransa'nın dış politikasını açıklar. İngiltere kuralının taç giyme töreninde Fransa'yı temsil eder. «Yatıştırma» politikasına karşı olmasına ve Hitler'in kendisini hiç sevmemesine, düşmanlığına karşın, hükümetinin zoruyla, Münih konferansında Fransa'yı temsil eder (1938).
- 1939- İkinci dünya savaşının başlangıcı (1 Eylül). Alman saldırı-
1940 sının patlak vermesinden ve Manş'a doğru yarma hareketine geçmesinden sonra, birtakım politikacıların kendisini «savaş yanlısı» diye suçlamaları ve çevirdikleri dolaplar üzerine, dışişleri bakanlığı genel yazmanlığı görevinden alınıp Washington büyükelçiliğine atanmak istenince, Alexis Saint-Leger Leger görevini bırakır, Bordeaux yakınlarında annesinin yanına çekilir. 1940 haziranında İngiltere'ye gider. Bir süre Londra'da kalır. Churchill'in yazlık evinde Fransa'nın geleceğini tartışır. Lord Halifax, Lord Lloyd gibi İngiliz ünlüleriyle konuşur. Temmuzda Kanada üzerinden Amerika'ya geçer.
- 1940- Altı ay New York'da kalır. Oradayken, Vichy hükümetinin,
1941 kendisini Fransız vatandaşlığından çıkarttığını, mallarına el koyduğunu öğrenir. Basında, adı çevresinde, resmi kişilerin el altından desteklediği bir veryansın kampanyası başlar. Paris'te, Camoens caddesindeki apartmanı, Almanların kente girmesinden sonra, Gestapo eliyle didik didik edilir, arkasından da Fransız yetkililerince aranır. Yayımlanmamış bütün yazıları, şiirleri yok olur.
- Alexis Leger, geçinebilmek için, kitapçıların önerdiği «anılarını yayımlama» tasarısına yanaşmaz. Washington'daki Library of Congress'in yönetmeni, kişisel dostu, ozan Archibald Mc Leich'in girişimi ve dileği üzerine, buranın «yazın danışmanlığı» görevini, ücretin Amerika bütçesinden değil kurumun kendi kaynaklarından karşılanacağı güvencesini aldıktan sonra, kabul eder.
- Fransa dışındaki direnişçilerle sürekli ilişki içindedir. «Özgür Fransa» örgütünün temsilcilerine yardımda bulunur. Ama, direnişi desteklemesine karşın, «Kurtuluş Komitesi»ni siyasi, resmi bir kurul olarak tanımadığı için, General De

Gaulle ile aralarına giren soğukluk, savaştan sonra da bir zaman sürecektir.

Yazın yaşamının en verimli dönemine girer. Long Beach Island'da Exil (Sürgün) adlı uzun şiirini yazar. Chicago'da yayımlanan Poetry dergisinde Fransızca basılan şiir, Marsilya'daki Cahiers du Sud dergisinde de çıkar. Aynı yıl, bu derginin yayınları arasında, kitap biçiminde basılır. Gallimard yayınevinde de kaçak bir baskısı yapılır; üzerinde, yazar adı yerine, S.J.P. başharfleri görülür.

- 1942 De Gaulle ile mektuplaşır. Washington'da diplomasi dünyasının ünlü kişileriyle görüşmelerde bulunur İngiltere elçisi Lord Halifax, Sovyet elçisi Litvinof, Romanya, Çek, Yugoslavya, Polonya diplomatları...

Bir süre Maryland yöresinde, Eastern Shore'da yaban kuşlarının ilk kış göçlerini izler. Güney Carolina ve Georgia gezileri. Savannah yöresinde Les pluies'yi (Yağmurlar'ı) yazar. Şiir arka arkaya Arjantin'de, Amerika'da, Cezayir'de, Paris'de yayımlanır.

- 1943 Washington'da Poème à l'étrangère'i (Yabancı bir kadına şiir'i yazar). Yapıt, Yvan Goll'ün New York'da yayımladığı Hémisphères dergisinin son sayısında çıkar. Maine kıyılarında, Seven Hundred Acre Island'da kalır. Buraya pek çok yıl, her yaz gelecektir. Penobscot Bay adaları arasında yelken açar.

- 1944 New York'da Neiges (Karlar) şiirini yazar. Quatre poèmes (Exil, Pluies, Neiges, Poème à l'étrangère'den oluşan dört şiir) bir arada, Arjantin'de. «Savaş kurbanlarına Fransız yardım kurulu» yararına yayımlanır.

Fransa hükümeti, kurtuluştan sonra, yurttaşlık haklarını geri verir. Yeniden dışişleri hizmetinde büyükelçilik görevine çağırır.

Georgia kıyılarındaki Sea Island'lara yolculuk (yaban atları ve deniz kartalları).

- 1945 Texas ve Arizona gezileri. Büyük Kanyon ve Arizona boğazlarında eğleşme (yerbilim incelemeleri). Arizona'da, göktaşından oyulmuş yanardağ ağzını görmeye gidiş. «Boyalı Çöl»de eğleşme (çöl bitkileri ve çöl hayvanları incelemesi). Maine ve Saint-Laurent kıyılarında yazın deniz ge-

zileri. Les vents (Rüzgârlar) şiirinin Seven Hundred Acre Island'da yazılıp bitirilişi.

- 1946- Les vents Paris'de Gallimard yayınevinde kitap halinde
1947 yayımlanır. Florida'nın su basmış ormanlarını görmeye gi-
diş. Florida burnunun en ucundaki Key West'te eğleşme
(deniz bitkileri ve deniz hayvanları incelemesi).
- 1948 Annesinin ölümü. Kuzey Carolina, Tennessee ve Kentucky
gezileri. Smokies'lerde, ormanda yaşayış. Appalanchia Tra-
il'in bir kesimini yayan dolaşma. Eski Fransız bitkibilimcisi
André Michaux'nun (1746-1803) geçtiği yolu izleyerek, bu
bilginden sonra soyu tükenmiş ve yirminci yüzyıl başların-
da bir kez görülebilmüş bir bitkiyi arama (shortia).
- 1949 Küçük Antiller'deki Virgin adalarında yolculuk Saint -
Thomas ve Saint-John adalarında eğleşme. Amerika Kongre-
si, Alexis Leger'in bu ülkede bir Fransız yurttaşı olarak
sürekli kalabileceğine ilişkin özel bir yasa çıkarır. Washing-
ton'un güneyinde, Atlas okyanusu kıyısındaki Hatteras
burnunda, artık kullanılmayan bir fenerde tek başına ya-
şayış. (Elektrik fırtınaları. Kuzey ve Güney denizlerinden
gelen hayvanların karşılaşma noktası.)
- 1950 Fransız hükümetinin, büyükelçilikten emekliliğini onayla-
ma kararı.
Amerikan Akademisi'nin beş yılda bir gerçekleşen Büyük
Ödülü, bu ülkenin yurttaşı olmamasına karşın, ona verilir.
Yukarı Maine'da ve Kanada kıyısının ilk adalarında yaz
gezisi. (Deniz kabarmalarını inceler.)
- 1951 Alabama, Louisiana ve bütün Mississippi vadisinde yolcu-
luk. Bütün delta bölgesinde kuş göçlerini inceleme. Kanada
sınırında bir orman yaşamı. Dağlarda at gezintileri (yer-
bilim incelemeleri, maden araştırmaları).
Académie Mallarmé'ye üyelik çağrısı.
- 1952 Kışın Florida'nın doğu kıyısındaki Jupiter Island'da kalış.
Golf stream üzerinde ve Florida'nın sığ sualtı kayaları
arasında yelken gezileri Okeechobe gölünün yarı çölüm-
sü dolaylarına ve Everglades'lara yolculuk. Yaban av hay-
vanlarını inceleme.

- 1953 Şiirlerinin bir bölümünün, Paris'de, Gallimard yayınevinde, Oeuvre poétique, I (Şiirler, I) adıyla yayımlanışı. New Hampshire ve Vermont dolaylarında geziler. Washington dağında atlı gezintiler.
- 1954 Bahamalara yolculuk. Nassau'da ve Florida kıyısının açığındaki küçük İngiliz adası Cat Cay'de konaklama. Amerika kıyılarından en uzak ada olan Monhegan'da eğleşme.
- 1955 Karl-Birger Blomdahl'ın Anabase oratoryosunun Stokholm'daki dinletisi. Karaiplere gezi. Küçük Antillerdeki Tobago adasında deniz bitkileri ve mercan oluşumları incelemesi. Antillerdeki Rüzgâr adalarından birinde deniz kuşları incelemesi (kutanuşu ve tropikkuşu).
- 1956 İngiliz Antillerinin Nevis adasında, dağda, tropikal ağaç örtüsü incelemesi. XVIII. yüzyılda Afrika'dan getirilmiş maymun türlerini gözlemleme. Yazın, Kanadalı açık deniz balıkçılarıyla Terre-Neuve sularında, Labrador kıyılarında dolanış. Bir siklon tehdidi altında Anticosti adasına iniş.
- 1957 Amers (Kerterizler) adlı en önemli yapıtının Gallimard yayınevinde yayımlanışı. Kaliforniya ve Oregon gezileri. Bir sekoya ormanında kalış. On yedi yıllık aradan sonra anayurda dönüş. Bu dönüş, «Sürgün, Rüzgârlar ve Kerterizler» ozanına sevgi ve saygılarını belirtmek isteyen bir Amerikalı dost ve hayran takımının Güney Fransa kıyılarında sağladığı bir «çatı» ile gerçekleşir.
- 1958 Amerika'da evlilik. Eş, İngiliz kökenli bir Amerikan ailesinden Dorothy Russell. Virginia'nın «Blue Ridge Mountains»lerinde kalış.
- 1959 Fransa'da Chronique'in (Zamancıl'ın) yayımlanışı. «Modern Language Association»a onur üyesi seçiliş (T.S. Eliot, Jorge Guillen, Albert Camus ve Jean Paul Sartre ile birlikte). Yale üniversitesi onursal yazın doktorluğu. Fransa büyük ulusal yazın ödülü. İkiyıldabirlik Knocke uluslararası büyük şiir ödülü.
- 1960 Arjantin hükümetinin çağrılısı olarak Arjantin, Güney Patagonya, Ateş adaları, Macellan boğazı, Horn burnu gezi-

leri. Mar del Plata. Buenos Aires çevresinde atlı geziler. Jorge Luis Borges, Bioy Casarès'le görüşmeler. Yapıtlarının, Paris'de, yeniden gözden geçirilmiş iki cilt olarak yayımlanışı (Bütün şiirler, I ve II). Amerikan Akademisi'nin onursal üyeliğine ve Amerika Ulusal Yazın ve Sanat Kurumu üyeliğine seçiliş. Bavyera Akademisi muhabir üyeliği. Nobel yazın ödülü.

- 1961 İngiliz Antillerine yolculuk. Barbados, Bermuda konaklamaları. Bitki örtülerini inceleme. Güney Fransa dağlarında atlı gezintiler. Avrupa dağlarının büyük alıcı kuşlarından «kuzu kartalı»nı izleme. Bu hayvanların korunması için, Provence yöresinde, yerel yönetimlerin ilgisini sağlama girişimleri. Kısa bir Paris yolculuğu. George Braque ve Jean Paulhan'la akşam yemeği.
- 1962 Oiseaux (Kuşlar) adlı yapıtının, Ordre des oiseaux (Kuşların düzeni) adı altında, George Braque'ın resimleriyle yayımlanışı. Washington'da André Malraux ve Jorge Luis Borges'le görüşmeler. Kuşların düzeni'nin, Paris ulusal kitaplığında, ozanın el yazmaları ve Braque'ın resimleriyle sergilenişi.
- 1963 Fransa'nın güneyinde, Camargue bölgesinde atlı gezintiler, doğa incelemeleri. Bir dostunun Aspara adlı yatı ile Akdeniz gezisi. Güney Amerika gezisi Georgia yöresinde, daha ayak basılmamış Cumberland Island'da bitki ve hayvan türlerini inceleme. Amerika Bilimler ve Sanatlar Akademisi onursal üyeliği (Boston).
- 1964 New York'da, bir çok ülkenin diplomatyyla dünyanın durumu üzerine söyleşiler. Aspara yatıyla Akdeniz'de ikinci gezi. Giens'deki evinde, Saint-John Perse'le ilgili bir kitap yazan Roger Garaudy ile görüşme.
- 1965 Bahama adalarında ikinci konaklama. İtalya gezisi. Dante'nin ölümünün yedi yüzüncü yılı töreninde açış konuşması (Floransa, 20 nisan). Eugenio Montale, Giuseppe Ungaretti, Alberto Moravia, Ignazio Silone ile görüşmeler. Floransa konuşmasının, Gallimard yayınevince, Pour Dante

(Dante için) adı altında yayımlanması. Aynı yayınevinde. Honneur à Saint-John Perse (Saint-John Perse'e saygı) adı altında, 150 dolayında sanatçının övgüsünü içeren 800 sayfalık bir kitabın yayımlanışı.

- 1966 İngiliz Antillerinin Granada adasında kış konaklaması. Barbados adasında kalış. Yeni bir Akdeniz gezisi. Monaco'da kaptan Cousteau ile görüşme, onun okyanus araştırmaları müzesini ve laboratuvarlarını dolaşış.
- 1967 Akdeniz gezisi. İtalya kıyıları boyunca, volkanik yörelerde yerbilim araştırmaları. Şiirlerinin büyük bir bölümünün Türkçe olarak (Övgüler, Crusoé'ye görüntüler, Kırallar görkemi, Prens dostluğu, Anabase) Soyut dergisinde, bir bölümünün de (Sürgün, Yağmurlar) Türk Dili dergisinde, Sait Maden çevirisiyle yayımlanışı.
- 1968- Nouvelle Revue Française dergisinde Chanté par Celle qui
1970 fut là (Orda olan Kadının türkülediği) şiirinin yayımlanışı. Dünyanın bir çok üniversitesinde, Saint-John Perse ve yapıtı üzerine doktora çalışmaları. Bütün şiirlerinin bir çok dilde yayımlanışı İtalyanca, İngilizce, Çekçe, Slovakça, Macarca, Sırpça, Bulgarca, Romence, İbranice...
- 1971 Chant pour un équinoxe (Bir geceyle gündüz eşitliğine şarkı) adlı şiirin Nouvelle Revue Française'de yayımlanışı.
- 1972 Yapıtlarının Oeuvres Complètes (Bütün yapıtlar) adı altında, geniş açıklamalar, çok zengin belgeler, mektuplarla, 1400 sayfalık çok özenli bir cilt halinde, Gallimard yayınevinin ünlü Pléiade dizisinde yayımlanışı.
- 1975 Alexis Saint-Leger Leger, siyasi yaşamıyla ilgili bütün belgelerini, mektuplarını ve Saint-John Perse'le ilgili belge, mektup ve el yazmalarını, kitaplığıyla birlikte, Aix-en-Provence kentine bağışlar.
O yılın 20 eylülünde, uzun bir hastalık sonunda, ölür.

(Bu yıldökümü yukarda adı geçen Oeuvres Complètes'den özetlenmiştir.)

İÇİNDEKİLER

NOBEL ARMAĞANI SÖYLEVİ

Şiir

7

ÖVGÜLER

Kapıda yazılı

15

BİR ÇOCUKLUĞU KUTLAMAK İÇİN

I

Palmiyeler...! Yeşil-yaprak-suyunda yıkarlardı seni o günlerde

19

II

Ve annenin hizmetçileri, pırıl pırıl o büyük kızlar

21

III

Sonra bu sinekler, bu sinek türü

23

IV

Ve ne varsa egemenlikleri ve sınırlarıydı ıstıpların

25

V

Ey yeri var övmemin

27

VI

Palmiyeler ! ve çatırdayan evin üzerinde nice bir alev mızrağı

29

ÖVGÜLER

I	
Etler kızarıyor açık havada, salçalar oluşuyor	33
II	
Bir at sevdim — kimdi o? — süzdü beni karşıdan, perçemlerinin altından	34
III	
Övünç ezgileri inmede kızıl tepelerden aşağı	35
IV	
Gök ! hayvanlarımız sıçradı bir çığlıktan !	36
V	
Oysaki bu dingin sular süttendir	37
VI	
Ve ötekiler çıkıyor, sırasıyla, güverteye	39
VII	
Bir gök parçası göveriyor, tırnaklarımızın yamacında	40
VIII	
Satıcıya denizde sundurma, falcıya çatı	41
IX	
Ah bitirin ! Daha söz ederseniz .	42
X	
Çıkarmak için karaya öküzleri ve katırları	44
XI	
Dipten gelme dalgalar gibi	45
XII	
Bir papaz alayımız, kirecimiz var	46
XIII	
Balık başı sırtıyor	47
XIV	
Besisuyu sessizce gidiyor ve dışarı çıkıyor	48
XV	
Çocukluk, canım benim, akşamı da çok sevdim ben	50
XVI	
Yaşlıları bizim oranın çok erken kalktılar	51
XVII	
Siz saçımı düzeltmeye son verdiniz mi	53

XVIII

Bırakın beni şimdi, gidiyorum tek başıma .

54

CRUSOÉ'YE GÖRÜNTÜLER

ÇANLAR	57
DUVAR	58
KENT	59
CUMA	62
PAPAĞAN	63
KEÇİ DERİSİNDEN ŞEMSIYE	64
YAY	65
ÇEKİRDEK	66
KİTAP	67

KIRALLAR GÖRKEMİ

BİR KIRALIÇENİN ÖVGÜSÜNE ŞİİR OKUYUŞ

I	
Yüksek barınağı semizliğin	71
II	
Dedim, bir bir saymadan sanlarını parmaklarımla	72
III	
Dedim ayrıca, gözlerimi yederek	73
IV	
Dedim daha	74
V	
Ha gereken ! ve Yalnız !	75

PRENS DOSTLUĞU

I	
Ve sen ey zayıflıkta yaraşmayan usun keskin ağzına	79
II	
Böyle konuşarak, çene çalarak yerleştirirler ününü	81
III	
Geleceğim gene her mevsim, elimde bir yeşil ve geveze kuş	83

IV

Oturmuş gölgeye eşiğinde, kupkuru böceklerin uğultu-
sunda

85

NAİBİN ÖYKÜSÜ

Yendin ! yendin ! Ne güzeldi kan

87

VELİAHTIN ŞARKISI

Onur veririm canlılara, aranızda yüzüm var

88

NİNİ

İlkdoğan-Kız — asmakuşu mevsimi

89

ANABASE

ŞARKI

Bir tay doğuyordu tunç yapraklar altında

95

ANABASE

I

Üç büyük mevsim üzre yerleştim de yüzakıyla

97

II

Sık uğranmış ülkelerde en koyu sessizlikler

100

III

Adam dışarı çıkıyor arpa biçmeye

101

IV

Budur gidişi dünyanın

104

V

Karışmış ruhum için uzak işlere

107

VI

Büyük, savaşsever hükümetlerimizin biz Uluları

109

VII

Yerleşip kalmıyacağız bu sarı topraklarda

112

VIII

Kısrak satışları üstüne yasalar

114

IX

Uzun bir süreden beri gidiyorduk ya Batıya 116

X

Seç kooaman bir şapka, ayartıcı şeritiyle 119

ŞARKI

Atım durmuş kumrular dolu bir ağacın altında 123

SÜRGÜN

I

Kumlara açık kapılar, sürgüne açık kapılar 127

II

Adanmadı hiç bir kıyıya, verilmedi hiç bir sayfaya 128

III

Orda hep bu yaygara vardı, orda hep bu parlama vardı 130

IV

Oldu gece yadırgı 132

V

Soyunmuş kimse gibi ilk görüşte denizi 134

VI

O kimse ki dolaşır taş geçenekler üstünde 136

VII

Sözdizimi şimşegin ! ey sürgünün yalın dili ! 140

YAĞMURLAR

I

Yağmurun banyan ağacı kök salıyor Kent üzerinde 145

II

Pek şüpheli sütanneler, gözleri ablalıkla örtülü hizmetçiler 147

III

Asur savaşçıların oldu kızkardeşleri 149

IV

Kurulmuş ilgiler Édil'le; edilmiş itiraflar kapılarımızda 151

V	
Yaklaşmanız ne yaman oldu, bilirdik, biz Kentliler	153
VI	
Öyle bir yalnızlığa kavuşmuş kişi	155
VII	
Yollarımız bitmez saymakla, konutlarımızsa bellisiz	157
VIII	
Yağmurun banyan ağacı köklerini yitiriyor Kent üzerinde	159
LX	
Gece gelmiş, parmaklıklar örtülmüş	161
YILDÖKÜMÜ	165

TAN

Kitap, Yayın ve Ticaret Ltd. Şti.
Billûr Sokağı 1/12
Kavaklıdere - Ankara

Bu kitap
1981 yılında
İstanbul'da, Kardeşler Basımevi'nde
dizilip basılmıştır.

Perse'in bu ciltte yer alan yapıtları :

ÖVGÜLER

CRUSOÉ'YE GÖRÜNTÜLER

KIRALLAR GÖRKEMİ

PRENS DOSTLUGU

ANABASE

SÜRGÜN

YAGMURLAR